

3 LUDWIG

50 MINDIG
KORTÁRS / ALWAYS
CONTEMPORARY

MIÉRT JÁRUNK MÚZEUMBA?
WHY DO WE GO TO THE MUSEUM?

A JÖVŐ MŰVÉSZETE
THE ART OF FUTURE

SZÜLETÉSNAPI PROGRAMSOROZAT
ANNIVERSARY PROGRAMMES

2019. FEBRUÁR 5. – MÁRCIUS 31.
5 FEBRUARY – 31 MARCH, 2019

Válogatás a
gyűjteménybőlA selection from
the collection

2017. 08. 01. – 2019. 12. 31.

Peter und Irene
Ludwig StiftungLUDWIG — KORTÁRS
MŰZEUM MŰVÉSZETI
MŰZEUMA NEMZETKÖZI HELYZET EGYRE FOKOZÓDIK*
THE INTERNATIONAL SITUATION
KEEPS INTENSIFYING*

Fabényi Julia Az 1980-as években a hidegháború közegében zajló művészeti, társadalmi és gazdasági folyamatok sodrában nemcsak Kelet-Európában, de Nyugat-Európában is komoly átalakulások érlelődtek. Az „új vadak” festészete, a művészeti csoportosulások, a performatív művészetek és nem kevésbé a szókimondó autodidakta művészek színrelépése fontos jele volt a művészet társadalmi szerepvállalásának. A punk, az újhullám és a sorra megjelenő intervenciók köztéri munkák az évtized második felében a művészeti paradigmaváltás előkészítéseként is értékelhetők. Határozott szembefordulás volt ez egy letűnőben lévő elit kultúrával, mely a művészet társadalmisítását jelezte.

A budapesti intézményi szintéren is jelentős elmozdulás vette kezdetét: a Műcsarnokban 1983-ban bemutatták a bécsi Ludwig Alapítvány pop art és fotórealista műveit, majd 1987-ben *Művészet és forradalom* címen az orosz avantgárdot. Engedélyezett behozatal Bécsből és engedélyezett kivitel Moszkvából.

A 80-as évek második fele radikális szemléletváltást hozott az egyetemes műzeumi életben is. A frankfurti Modern Művészeti Múzeum tervezője, Hans Hollein szakított a múzeumépület tradicionális formájával, és a később tortaszületnek titulált MMK épületével áttörést hozott a műzeumi életben. Az épületet Hollein a gyűjtemény ikonikus darabjai köré szervezte: a legújabb kori műfajok, mint az installációs művek vagy videómunkák tudatos és hangsúlyos elhelyezést kaptak, és a köztes terekre is intervenciók műalkotásokat szervezett. A funkcionális/szervezeti struktúrában is követte a bécsi MAK (Museum für Angewandte Kunst) korszerűsítésének példáját: az épületben shopot és kávézót rendeztek be, mintegy szekularizációs attitűdként a magas kultúra addigi fennkölségével szemben. 1989-ben Karlsruhéban pedig megalakult a ZKM, az első médiaművészeti múzeum.

1989 első felében még nem lehetett tudni, milyen fordulatokat hoz a nyár. A keleti blokk tele forrongásokkal, tüntetésekkel, csoportos megmozdulásokkal, a fővárosokban és vidéki településeken egyaránt. Azóta ez az esztendő már történelemórai tananyag. A szinte vér nélküli végbement társadalmi átalakulást, a diktatúrák egypártrendszerének felszámolását és a kapitalista piacgazdaság bevezetését – visszatekintve – nagyon komoly kulturális és művészeti változások előzték meg, szemléleti forradalmak generáltak. Harminc évvel ezelőtt egy turbulens korszak ért a csúcspontjára. Az egykori szocialista tábor vezetésének döntenie kellett arról, milyen engedményekkel előz meg véres forradalmakat, és szükség van-e még arra, hogy fenntartsa a hidegháború intézményét, kelet és nyugat kulturális és gazdasági egymásnak feszülését. Fenntartható-e a szocializmus bizonyítottan zsákutcába vezető utópiája, és releváns-e az emberi szabadságjogokról szóló hamis érvelés a rendszer elkerülhetetlen megújításában? Különösen kiéleződött a helyzet az NDK-ban. Egyre nagyobb tömegeket vonzottak a 80-as évek elején indult, az evangélikus egyház köré szerveződő hétfői közös imák az emberi jogokért, a politikai száműzetésben lévő társakért és a kivándorlásra váró művészekért, családokért. A templomok zsúfolásig megteltek, és tagadhatatlan volt, hogy a békés erők olyan összefogássá sűrűsödtek, ami várhatóan tömeges megmozdulásokhoz vezetett volna, és az akkori politikai-ideológiai elvek alapján a legsúlyosabb retorziót vonta volna magára. A közterek egyre inkább a forrongó elégedetlenség színterei lettek. A hidegháború utolsó perceiben a keleti zónában depresszió, anarchia, dekadencia és a tökéletes elszántság jellemezte a kulturális erőtereket.

1989. március 21-én írták alá a Magyar Nemzeti Galériában a Ludwig házaspár adományára épülő múzeumot megalapító szerződést. Azt, hogy fél évre rá összedől a szocialista rendszer, megszűnik a keletet nyugattól elválasztó vasfüggöny, és leomlik a berlini fal, akkor még nem lehetett tudni. De mindenképpen hatalmas fordulatot jelentett, hogy egy olyan gyűjtemény kerül a magyar műzeumi világba, amit egyébként csak időszaki kiállításokon lehetett nagyritkán látni. A múzeum megalapítása mérföldkövet jelentett mind a magyar, mind a nemzetközi művészeti életben. A kulturális híd szerepe a magyar kulturális vezetésé volt. És ez a lendület, a kitüntetett helyzet engedte meg, hogy mi legyünk a vasfüggöny felszámolói.

In the 1980s, major transformations were underway amidst the artistic, social and economic processes of the Cold War not only in Eastern Europe but also in Western Europe. The painting of the Neue Wilde, various artist groups, performative arts, and, not least, the appearance of outspoken self-educated artists, all implied that art was taking up a social role. In the second half of the decade, punk, the new wave and the works intervening in public space appearing one after the other can also be considered as a signal of an oncoming paradigm shift in art. It was a definite opposition to the stagnant elite culture indicating the socialization of art.

The beginning of a significant shift could also be observed in the Budapest institutions: the Kunsthalle presented the photorealist and pop art works of the Ludwig Foundation Vienna in 1983, and the Russian avant-garde entitled *Art and Revolution* in 1987. Authorized imports from Vienna and authorized exports from Moscow.

The second half of the 80s brought about a radical change of attitude in the museums of the Western world, too. Hans Hollein, the architect of the Museum of Modern Art in Frankfurt, broke away from the traditional form of the museum building, and achieved a breakthrough in museum life with the MMK premises later called a slice of cake. The building was designed to highlight the iconic pieces of the collection: the latest genres, such as installations or video works, were given conscious and accentuated placement and artworks also intervened in intermediate spaces. In the functional / organizational structure, Hollein also followed the example of the modernized MAK (Museum für Angewandte Kunst) in Vienna, by installing a museum shop and a café in the building as an attitude of secularizing the sublimeness of high culture. In 1989, ZKM, the first media art museum was founded in Karlsruhe.

In the first half of 1989, no one guessed what the summer would bring. The Eastern Bloc was buzzing with unrest, demonstrations, mass movements, both in the capitals and the countryside. Since then, this year has become subject in History curriculums. The social transformation that took place almost without blood, the elimination of the one-party system of dictatorships and the introduction of the capitalist market economy were – from the current perspective – preceded by significant changes in art and culture, and were induced by ideology revolutions. Thirty years ago, a turbulent era reached its peak. The leaders of the former socialist bloc had to decide what concessions to make to prevent bloody revolutions, and whether it was necessary to continue the Cold War, the tension of cultural and economic relations between East and West. Whether the utopia of socialism, which proved to be a dead end, could be maintained and the false reasoning about human freedom was still relevant facing the inevitable need for the renewal of the system. The situation was particularly tense in the German Democratic Republic. The Mondays' prayers for human rights, political exiles, and artists and families waiting for emigration, which had been organized by the evangelical church since the beginning of the 80s, attracted growing masses. The churches were overcrowded and it was undeniable that the peaceful congregation had become a real force, which may have led to mass movements and, according to the political and ideological principles of the time, would have brought the most serious political retaliation in its train. Public spaces were becoming a scene of seething discontent. In the last minutes of the Cold War, cultural space was characterized by depression, anarchy, decadence and ultimate determination in the Eastern Bloc.

On March 21, 1989, the foundation of a museum based on the donation of Peter and Irene Ludwig was signed in the Hungarian National Gallery. No one knew that the socialist system would collapse, the Iron Curtain separating the East from the West, and the Berlin Wall would fall within six months. But it was definitely a turning point that a Hungarian museum now owned a collection that could only be seen before at temporary exhibitions. The foundation of the museum was a milestone in both Hungarian and international art life. The Hungarian cultural leaders could thus take up the role of becoming the cultural bridge. And this momentum, this privileged situation, allowed us to be the one to break down the Iron Curtain.

* Idézet A tanú című magyar filmből, rend.: Bacso Péter, 1969

* An iconic saying from the Hungarian film *A tanú*, directed by Péter Bacso, 1969

A MÚLT DIKTÁLJA A JÖVŐT

30 ÉVES A LUDWIG MÚZEUM

THE PAST DICTATES THE FUTURE

LUDWIG MUSEUM IS 30 YEARS OLD

Szipőcs Krisztina

A budapesti Ludwig Múzeumot megalapító szerződést harminc évvel ezelőtt, 1989. március 21-én írta alá Peter és Irene Ludwig aacheni műgyűjtő házaspár a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, valamint a Magyar Nemzeti Galéria képviselőivel. Az 1996-ban Kortárs Művészeti Múzeumként önállóságot szerző, majd 2005-ben új, korszerű épületbe költöző múzeum alapításának 30. évfordulóját kiállítás- és programsorozattal ünnepli, amelynek célja a múzeum történetének és tevékenységének áttekintése mellett egy olyan 21. századi jövőkép felvázolása, mely napjaink kihívásaira, a múzeum társadalmi szerepének változásaira válaszol.

A *Ludwig 30* címmel megrendezett, 2019 februárjában kezdődő és március végéig tartó programsorozat bemutatja múzeumunk sokrétű tevékenységét a gyűjteményezéstől az időszaki kiállításokig, az állományvédelemtől a digitalizálásig, a múzeumpedagógiától a kommunikációs tevékenységen át a társművészeti programokig, valamint a Velencei Biennálés magyar szereplésig. A kéthetente egymást váltó kiállítások, valamint a kapcsolódó események lehetőséget teremtenek arra, hogy még szorosabb kapcsolatot építsünk ki közönségünkkel: azokkal, akik már ismernek minket, és egyúttal új látogatókat is megnyerjük a kortárs művészet számára.

Az első emeleti kiállítótér modellszerűen mutatja be múzeumunk tevékenységét: a kiállítóteremhez vetítőterem, rendezvényterem, múzeumpedagógiai foglalkoztató, archívum, olvasó-sarok, valamint egy „pavilon” kapcsolódik, amelyet kéthetente változó tartalommal töltünk meg.

Az egymást követő kiállítások és programok egyben az elmúlt évtizedek változó művészet- és múzeumfelfogására is reflektálnak. Az első, *Felülírás* című kiállításon szereplő, zömében a nyolcvanas évekből származó, graffitit, ill. írásos elemeket tartalmazó alkotások a múzeum alapításának évtizedére utalnak, amikor a magas művészetben megjelentek a városi szubkultúra elemei. A művészet ekkoriban a művész kifejezés- és szabadságvágyára épített, az alkotó személyiségét, érzelmeit fejezte ki, amelyhez tradicionális (elemi, ősi) művészi eszközöket használt. A kiállítás központjában a jel, a nyomhagyás, a mű – és antimű – áll, melyet hagyományos módon olvasunk és értelmezünk.

A második szakaszban *Eszközök* címen bemutatott médiaművészeti alkotások a kilencvenes évektől napjainkig tartó korszak változásaira hívják fel a figyelmet: a tömegmédiát hatására, az új médiumok – fotó, videó, digitális képalkotó technikák – tömeges elterjedésére és megjelenésére

The agreement establishing the Ludwig Museum Budapest was signed thirty years ago on March 21, 1989 by the art collector couple, Peter and Irene Ludwig from Aachen, the representatives of the Ministry of Culture and Education, and the Hungarian National Gallery. Gaining an autonomous status as a Museum of Contemporary Art in 1996, and moving into a new, modern building in 2005, the museum will celebrate its 30th anniversary with a series of festive exhibitions and programmes aimed at giving an overview of the history and activities of the museum, as well as outlining a 21st century vision that responds to today's challenges and the changes in the social role of the museum.

The programme series *Ludwig 30*, which will start in February 2019 and run until the end of March, presents the diverse activities of the museum: collecting, periodical exhibitions, preservation and digitization of artworks, museum education and communication, related art programmes, as well as Hungarian participation in the Venice Biennale. Bi-weekly exhibitions and related events provide an opportunity to build an even closer relationship with our audience, those who are already familiar with us, and to awaken other people's interest in contemporary art.

The first floor exhibition space in fact models the museum's activities: in addition to the exhibition hall, there are a cinema hall, an event hall, a museum education space, an archive, a reading corner, and a "pavilion", which will be filled with newer content every two weeks.

The successive exhibitions and programmes also reflect on the changing conceptions of art and museum of the past decades. The works featuring the first exhibition entitled *INSERT* are a series of graffiti and other works containing written elements mostly from the 1980s, referring to the decade of the foundation of the museum when elements of urban subculture emerged in high art. At the time, art expressed the artist's personality and emotions built upon his desire for self-expression and freedom, using traditional (elemental, ancient) means of expression. The exhibition is based upon the sign, the act of leaving a trace, the work – and the anti-work – which we interpret in a traditional way.

In the second phase, media works presented with the title *TOOLS* draw attention to the changes of the era from the nineties to the present: the mass distribution and appearance of new media – photo, video, digital imaging techniques – in art as a result of mass media. The collection and preservation of technology-based and intermedia works is a major challenge for contemporary museums, which we have been conscious of in recent years. Visitors will experience interactive artworks expanded in time and space.

Westkunst – Ostkunst.
Válogatás a
gyűjteményből /
Westkunst – Ostkunst.
A Selection from the
Collection, 2017
Fotó / Photo:
Rosta József

a képzőművészetben. A technikai alapú, ill. intermediális művek gyűjtése és megőrzése komoly kihívást jelent a kortárs múzeumok életében, mellyel tudatosan foglalkoztunk az elmúlt években. A látogató időben, térben kiterjesztett, gyakran interaktív művekkel találkozhat.

Az ezt követő, *Megosztás* névre keresztelt válogatás a művészetközvetítés módszereire, legfrissebb eredményeire fókuszál. A múzeumpedagógusok által válogatott művek segítségével ráirányítjuk a figyelmet a sajátos igényű, a különböző életkorú, társadalmi háttérű, felkészültségű látogatókra: arra, hogy nincs ideális, csak különleges látogató, aki mindig saját szempontjai szerint fogadja be és értelmezi a művészetet. A különféle pedagógiai és kommunikációs eszközök segítik a befogadást és az értelmezést, komplex módon bontva ki a művekbe zárt jelentést.

A záró, *Testreszabás* nevet viselő tárlat kísérleti jellegű és elsősorban a kétezres évek fejleményeire reagál: az együttműködésen, illetve részvételen alapuló művészeti törekvésekre, valamint a múzeumok megnövekedett felelősségére. A látogató saját igényeit, érzéseit, kívánságait kifejezve alakíthatja az utolsó kiállítást, kiválasztva gyűjteményünkben a számára legérdekesebb, legfontosabb, legkedvesebb műveket. Ennek apropóján különféle szempontok szerint tekintheti át a műtárgyakat, múzeumi szakemberekkel konzultálhat és művészekkel találkozhat, választ kaphat a kortárs művészetrel és a múzeum működésével kapcsolatos kérdéseire, kifejtheti igényeit és véleményét, így aktívan részt vehet a múzeum tevékenységének és stratégiájának formálásában.

A *Ludwig 30* programsorozat reményeink szerint egy olyan múzeumot mutat be, amely az alapítók szándékait követve a 21. században is nyitott, sokszínű, kezdeményező és megújulásra kész.

The next stage called *SHARE* focuses on the methods of art mediation and the latest results. With the help of the works selected by museum educators, we draw attention to the special needs of visitors of different ages, social backgrounds and knowledge: that there is no ideal, only special visitor who always perceives and understands art according to her own point of view. The various pedagogical and communication tools aid visitors to understand and to interpret artworks, breaking down the meaning in a complex way.

The closing exhibition titled *CUSTOMIZE* is a kind of an experiment primarily responding to the developments of the 2000s: the collaborative and participatory attempts in art and the increased responsibility of museums. Visitors can shape the last exhibition by expressing their own needs, feelings and wishes, selecting the most interesting, most important, favourite works from our collection. In this context, you can view artworks according to various aspects, consult museum professionals, meet artists, ask questions about contemporary art and the operation of the museum, express their needs and opinions, thus actively participating in shaping the museum's activities and strategy.

We hope that the programme series *Ludwig 30* will showcase a museum that is open, diverse, proactive and ready for renewal in the 21st century, according to the intention of the founders.

KI VOLT IRENE ÉS PETER LUDWIG?

Irene Monheim és Peter Ludwig az 1940-es évek végén ismerkedtek meg egymással, amikor a mainzi egyetemen művészettörténetet tanultak. A háború után mindketten úgy érezték, hogy az emberek és az országok által elszenvedett veszteségeket nemcsak gazdaságilag, de intellektuálisan is helyre kell állítani. Így a Monheim család csokoládégyárából származó vagyoniukat az ötvenes évektől egy közérdekű misszióra fordították, múzeumokat támogattak, hogy a gyűjtési tevékenységet segítsék. Később a magántulajdonuként felépített gyűjteményüket is fokozatosan átadták közintézményeknek kutatás és prezentáció céljából, de új intézmények alapítását is kezdeményezték.

Peter és Irene Ludwig a Műcsarnokban /
Peter and Irene Ludwig in the
Kunsthalle, Budapest, 1983
Fotó / Photo: Horvát Éva, MTI

MIÉRT JÁRUNK MÚZEUMBA?

A MÚZEURLÁTOGATÁS REJTETT DIMENZIÓI

WHY DO WE GO TO THE MUSEUM?

THE HIDDEN DIMENSIONS OF MUSEUM VISITS

Fehér Zsuzsanna

Sokszor előfordult velem, hogy a múzeum bejárata közelében órákig néztem a ki-be járkáló embereket: családok, egyedülálló, iskolás csoportok, turisták, nők, férfiak, idősek, fiatalok és még megannyi variációja a látogatóknak. Jöttek, érdeklődtek, kiállítást néztek, beszélgettek, nevetgéltek vagy csak úgy ott voltak. Annnyira különböztek egymástól, de egyvalami közös volt bennük: azon a napon mindannyian múzeumlátogató énjüket helyezték előtérbe. Vajon tényleg van a személyiségünknek ilyen szegmense is? A nagybetűs identitásunknak része a múzeumlátogatás is? A tudósok szerint egyértelműen igen.

Mindenkire rőtör néha a kíváncsiság, az érzés, hogy ki szeretne törni a hétköznapiokból, és új élményekre vágyik, új felfedezésekre, új vizuális ingerekre. Ilyenkor eszünkbe jut, hogy elmenjünk kedvenc múzeumunkba, megnézzünk egy kiállítást, ott találkozunk régi vagy új ismerősökkel. Kanadában és Svédországban például a pszichológusok a sport mellett már múzeumlátogatást is felírhatnak receptre! Emlékszem, egyszer egy kolléganőm látogatói kérdőívet állított össze, és a *Milyen gyakran jár Ön múzeumba?* kérdésre adandó válaszokhoz odaírta a *hetente* kategóriát is. Hetente csak mi, múzeumi szakemberek járunk múzeumba. Az átlagos múzeumkedvelő ember évente 3-4-szer megy el, aki sokat utazik, az talán gyakrabban is.

De mire jó egy múzeum? Mit kapunk valójában a múzeumlátogatástól?

Pillanatnyi és hosszú távú élményt, ráadásul mindig mást. Évente elég pár alkalommal elmennünk, és sokkal elégedettebbek leszünk magunkkal. Kísérletekkel igazolható, hogy ugyanaz a személy attól függően, hogy milyen szerepében látogatott a múzeumba, különböző dolgokra emlékszik. A múzeumlátogatás után megmaradó emlékeink a megszerzett tudásunk jéghegycsúcsai. Mi, múzeumi szakemberek szeretnénk minél többet megtudni ezekről az emlékekről, mivel szeretnénk jobban megérteni a látogatóinkat és azt az élményt, ami számukra oly meghatározó.

Olekszij Szaj *Penész* című installációja a *Permanens forradalom* c. kiállításon / *Mildew*, installation by Oleksiy Sai at the exhibition *Permanent Revolution*, 2018
Fotó / Photo: Glódi Balázs

Many times I found myself standing at the museum entrance for hours watching people entering and leaving: families, singles, school groups, tourists, women, men, elderly people, young people and many other visitors. They came, they were inquiring, looking at exhibitions, talking, laughing or just were there. They differed so much from each other, but there was one thing in common with them: on that day, they all put the museum visitor part of their personality into the foreground. Do we really have such a part of our personality as well? Does our identity indeed include the museum visitor's role? Scientists say it definitely does.

Sometimes, we all have the feeling that we want to break away from everyday life and desire new experiences, new discoveries, and new visual stimuli. In such cases, we feel like going to our favourite museum, looking at an exhibition, meeting old or new acquaintances. For example, in Canada and Sweden, psychologists can also prescribe museum visits beside sports! I remember, once a colleague of mine was preparing a questionnaire and to answer the question "How often do you go to a museum?" she also specified the weekly category. It is only us, museum professionals, who go to museum on a weekly basis. However, the average museum lovers go 3-4 times a year, while those who travel a lot might go even more frequently.

But what is a museum good for? What do we really get from visiting a museum?

We get both an instant and long-lasting experience, moreover, always different. It is enough to go a couple of times a year, and we will be much more satisfied with ourselves. Experiments show that the same person, depending on what role s/he assumes when visiting the museum, remembers different things. The memories we keep in mind after the museum visit are only the tip of the iceberg of our knowledge. We, museum professionals, would like to know more about these memories, because we want to better understand our visitors and the experience that is so decisive for them.

Today it is a much more important issue for us why people come to museums than to try to categorize them demographically and in other ways, and to build some kind of relationship with them on the basis of such surveys. Every time a new visitor comes to us, even if s/he is the same person. Her so-called "Entry Narrative", which determines her expectations, her willingness to participate, the set of experiences, and the satisfaction, of course, changes every time. Based on the results of current research, we can generally say that we come to the museum as an explorer, organizer, expert, seeker of experience or a visitor with a desire to relax. We assume one of the above roles depending on what needs we place in the foreground.

Az égbolt másik fele /
The Other Side of the
Sky, 2012
Fotó / Photo:
Végel Dániel

Ma már sokkal fontosabb kérdés számunkra, hogy miért jönnek múzeumba az emberek, mint az, hogy megpróbáljuk őket demográfiai és egyéb szempontok szerint kategorizálni, és ezen keresztül valamiféle kapcsolatot építeni velük. Minden alkalommal egy új látogató érkezik hozzánk, még ha ugyanaz a személy is. Mindig más-más az ún. „belépési narratívája”, ami meghatározza az elvárásait, a bevonódási készségét, a megélt élményhalmazt és természetesen az elégedettségét. A jelenlegi kutatások eredményei alapján nagy általánosságban kijelenthetjük: felfedezőként, szervezőként, szakértőként, élményt keresőként vagy feltöltődésre vágyó látogatóként érkezünk. Hol egyik, hol másik szerepünkben, attól függően, hogy éppen melyik szükségletünket helyezük előtérbe. Hogy milyen emlékekkel távozunk, az pedig már a múzeumokon is múlik, azon, hogy milyen hatást gyakorolt ránk a látogatás, hogy éreztük magunkat és mennyire valósultak meg az elvárásaink. A felfedező számon kéri az újdonságot, a szervező folyamatosan az érdekes és tartalmas időtöltésre fókuszál, az élménykereső a látogatás élvezhetőségét mérlegeli, a szakértő a tartalomra koncentrál, és végül, de nem utolsósorban a feltöltődésre vágyó a kontempláció mélységét értékeli.

A múzeumlátogatás bizalmi kérdés. Bizalmat kapunk a látogatótól, amikor úgy dönt, hogy hozzánk jön, nálunk szeretné értékesen eltölteni az idejét, nálunk szeretne maradandó élményt szerezni, többet megérteni a világról és önmagáról.

Múzeumban dolgozni kiváltságos helyzet és nagy felelősség. Egy életen át tartó igyekezet kitérni a kapukat egy olyan tudás előtt, ami mindannyiunk fejlődésére szolgál. Egyszerűen jobb életünk lesz általa. ■

However, it also depends on the museums what memories we will keep in mind: how the visit affected us, how we felt and to what extent our expectations were met. The explorer searches for novelty, the organizer focuses on the meaningful and memorable pastime, the seeker of experience contemplates the pleasure the visit has given her, the expert concentrates on the content, and last but not least, the visitor with a desire to relax evaluates the depth of contemplation.

Visiting the museum is a matter of trust. The visitor places confidence in us when s/he chooses to come to us, wanting to spend her valuable time with us, wanting an enduring experience with us, to understand more about the world and herself.

Working in a museum is a privileged situation and a great responsibility. A lifelong effort to open the gates to a knowledge that is for the development of all of us. It makes our life better. ■

HONNAN ERED A MÚZEUM KIFEJEZÉS?

A múzeum szó eredete a görög *mouseionra* vezethető vissza, latin verziója a *museum*. Jelentése *ekkor a mûzsák lakhelye volt, olyan tér, ahol a mûzsák által megszemélyesített tudományokat művelték. Ez eredetileg akadémiaira, tudományos kutatóintézetre hasonlított, könyvtár, tanterem, botanikus kert csatlakoztak hozzá. Bár Magyarországon a museum szót még a 18. században is csak eredeti jelentésében használták, ebben az időszakban Európa-szerte megváltozott tartalommal született újjá a fogalom, olyan közgyűjteményekre utalva, melyek úttörői között – a British Museum és a Louvre után – 1802-ben létrejött a Magyar Nemzeti Múzeum. A mai múzeum-má válás során a magánjellegű gyűjteményeknek két fontos átalakuláson kellett átesniük: először nyilvánossá, tehát bárki által látogathatóvá váltak, majd a közösség tulajdonába kerültek.*

MÚZEUMLÁTOGATÁS RECEPTRE? MUSEUM VISIT FOR PRESCRIPTION?

Erwin Wurm:
Egyperces munkák.
A szobrászat mint
program / One-Minute
Works. Sculpture as
a Programme, 2018
Fotó / Photo:
Végel Dániel

Az elmúlt évtizedek kutatásai, kísérleti projektjei új utakat nyithatnak meg a látogató hozzáállásában is: a mentálhigiéné egyre több teret nyer, az egyéni önismeret, öngondoskodás eszköze lehet a kultúra. S végre egy komoly aporopó két jelentős társadalmi ügy: az egészségügy és a kultúra összefonódására.

Új kapukat nyithatunk meg nemcsak a páciensek, hanem az orvosok számára is! – hangzott Nathalie Bondilnak, a Montreali Képzőművészeti Múzeum igazgatójának a nyilatkozata, aki szerint a 21. században az egészség számára a kultúra lesz az, ami a 20. században a fizikai aktivitás volt. A szkeptikusoknak pedig azt javasolja, idézzék fel, hogy száz évvel ezelőtt a sportról is azt gondolták, eltorzítja a testet és veszélyezteti a női termékenységet.

Ez az a múzeum, ahol 2018. november 1-jétől a kísérleti projekthez csatlakozó orvosok immár múzeumlátogatást is felírhatnak. A világon először létrejött kezdeményezésben nemcsak mentális, hanem krónikus betegségben, diabéteszben vagy akár palliatív ellátásban részesülő betegek számára is felírhat az orvos receptre múzeumlátogatást.

De vajon mi a kapcsolat?

A kellemes élményeken túl van itt valami, amitől ez a kezdeményezés különösen ígéretes: egy recept nem pusztán az érintett személynek szól, hanem 2 felnőtt és 2 gyermek részére, azaz a közösség és a művészet erejét egyesíti. Teheti ezt azért is, mert az egészséget már nem pusztán orvosi kérdésként kezeljük. Az Egészségügyi Világszervezet definíciója szerint az egészség „teljes fizikai, mentális és szociális jóllét, és nem pusztán a betegség hiánya vagy a jó erőnlét”.

A New Economics Foundation egy 2008-as kutatás eredményeként úgy határozta meg, hogy a jóllét két tényezőtől áll: jól érezzük magunkat és jól működünk. Mindkettőhöz hozzájárul a társaságban megvalósuló múzeumlátogatás: a műalkotások láttán és a róluk való beszélgetés során jó érzés tölt el, mert az agy többféle területe is működésbe lép: a kognitív, az érzelmi és az érzékelőközpontok.

Ha a modern múzeum egészségmegőrző, javító szerepének mindhárom feltétele adott: van kívülről megfogalmazódott igény, tartalmilag kötődik a kezdeményezés a gyűjteményhez, és a nem kulturális szaktudás is képviselteti magát, az eszközök számának már csak a kreativitás és a bátorság szab határt. Lehet a keret egy interaktív játék, a saját vélemény megfogalmazása vagy egy pszichológiai tárlatvezetés is. A lényeg, hogy miközben jól érezzük magunkat, elkezdünk egyre jobban működni!

Research and pilot projects of the past decades may transform museum visitors' attitude: mental health is gaining more and more space, culture can be a means of self-awareness and self-care. And finally, there is an opportunity to link these two major social issues: health and culture.

We can open new gates, not only for patients but also for doctors, Nathalie Bondil, Director of the Montreal Museum of Fine Arts, said. She thinks that in the 21st century, culture will take over the role of physical activity in health care. For skeptics, she suggests that they remember that one hundred years ago, sport was also thought to distort the body and endanger female fertility.

This is the museum where, from 1 November 2018, doctors who join the pilot project can even prescribe a museum visit. For the first time, not only the mentally ill, but also patients suffering from chronic illness, diabetes, or getting a palliative care can have a museum visit for prescription.

Beyond the pleasant experiences there is another benefit that makes this initiative particularly promising: prescription is not just for the person concerned, but for 2 adults and 2 children, that is, it combines the power of community and art. This is because health is no longer just a medical issue. The World Health Organization defines health as “total physical, mental and social well-being and not merely a lack of illness or being fit.”

As a result of a 2008 research, the New Economics Foundation has determined that well-being is based on two factors: we feel good and perform well. Visiting the museum in a company contributes to both: when watching and talking about artworks, we feel good, because different areas of the brain become active: its cognitive, emotional and sensory centres.

If all the three conditions of the modern museum's health-preservation function are met: there is an external need, the initiative is linked to the museum's collection and non-cultural expertise is also at hand, the number of tools is limited only by creativity and courage. It can be an interactive game, the formulation of your own opinion, or a guided tour by a psychologist. The point is that when we feel good, we will begin to perform better.

ÚJ PERSPEKTÍVÁK, A 21. SZÁZAD KORTÁRS MÚZEUMA INTERJÚ SZIPÓCS KRISZTINÁVAL, A LUDWIG MÚZEUM SZAKMAI IGAZGATÓHELYETTESÉVEL

NEW PERSPECTIVES, THE CONTEMPORARY MUSEUM OF THE 21ST CENTURY AN INTERVIEW WITH KRISZTINA SZIPÓCS, DEPUTY DIRECTOR OF THE LUDWIG MUSEUM

A Ludwig Múzeum 2005-ben költözött át a Budavári Palotából jelenlegi helyére, a Műpába. Mi változott és mi folytatódott a költözés után?

Kiállítási programunkban nagyjából ugyanazt az irányt követjük, mint a kezdetekkor. Továbbra is kiemelt jelentőségűek a közép-kelet-európai régió kortárs művészetét bemutató kiállítások, a tudományos kutatásokra alapozott nagy áttekintő tárlatok, illetve az egy-egy művész életművét feldolgozó kiállítások. A legnépszerűbbek továbbra is a fotókiállítások, és időről időre egy-egy világhírű művészt, nemzetközi sztárkiállítást is sikerül bemutatnunk. Mostani kiállítótereinkekre végre mind építészeti, mind múzeumtechnológiai szempontból képesek minden igényt kielégíteni, ami korábbi épületünkre nem volt igaz.

A költözés leginkább a kiállítások közvetítésében jelentett változást. Ma már sokkal több program, esemény és múzeumpedagógiai foglalkozás megrendezésére van lehetőségünk. Sok társművészeti eseményt szervezünk, van múzeumpedagógiai foglalkoztatónk, nyilvános könyvtárunk, sőt egy önkéntes programot is elindítottunk.

Milyen kérdések foglalkoztatják a kortárs művészeti múzeumokat a világban? Mik a legjellemzőbb problémák? Mik az új tendenciák?

A kortárs és modern művészeti múzeumok működését általában földrajzi, gazdasági, társadalmi környezetük határozza meg, így meglehetősen nagy eltérések vannak köztük anyagi lehetőségeik, szakmai programjuk vagy stratégiájuk tekintetében egyaránt. Míg például a Közel-Keleten vagy Ázsia egyes térségeiben csak most építik ki a kortárs művészet intézményrendszerét és múzeumait, a nagy nyugat-európai, illetve amerikai múzeumok többek között olyan problémákkal küzdenek, hogy mely vállalkozástól vagy magánszemélyektől fogadhatnak el anyagi támogatást, hogy megőrizzék szakmai függetlenségüket.

A másik felkapott téma a tágabb értelemben vett dekolonializáció, vagyis a nyugati, fehér- és férfiközpontú művészettörténet újrainírása, amelyben az addig figyelmen kívül hagyott társadalmi csoportok – kisebbségek, nemzetiségek, nők stb. – sajátos szempontjait, teljesítményét is figyelembe veszik. Ilyen szempontból „hátrányos helyzetűnek” számít a kelet-európai művészet is, amelyet csak az elmúlt években kezdtek felfedezni és kanonizálni a nagy amerikai, angol, illetve francia múzeumok. Ehhez kapcsolódik a múzeum működésének demokratizálása is: a közönség és a különböző csoportok igényeinek felmérése és figyelembe vétele. Vissza-visszatérő – és a világ minden táján jelentkező – kérdés a modern technológia megállíthatatlan térnyerése, ennek hatása a művészeti produktumra, a közönségre és a múzeumok szórakoztató, oktató és közösségformáló tevékenységére.

In 2005, the Ludwig Museum moved from the Buda Castle to its present location in the Palace of Arts (Műpa). What has changed and what has continued after moving?

In our exhibition programme, we follow the same direction as in the beginning. Exhibitions presenting contemporary art in the Central and Eastern European region, large-scale exhibitions based on scientific research and exhibitions displaying the oeuvre of a single artist continue to be of particular importance. Photo exhibitions are still the most popular, and from time to time, we host a world-famous artist, an international star exhibition. Our exhibition halls are capable of satisfying all the needs, both from an architectural and museum technical point of view, which could not be said about our previous location.

Moving to the Műpa has mostly affected the way the exhibitions are presented. Today, we have much more programs, events and museum educational activities. We organize many related art events, we have a space for museum education sessions, a public library and we have also launched a programme for volunteers.

What are the issues that concern contemporary art museums all over the world? What are the most common problems? What are the new trends?

Contemporary and modern art museums tend to face problems arising from their geographic, economic, and social environment, so their financial resources, their professional programs, or their strategies are quite different. While, for example, the institutions and museums of contemporary art are just being built in the Middle East or in some parts of Asia, large Western European and American museums are concerned with issues of funding: how to preserve their independence while accepting financial support from companies or individuals.

Another popular topic is decolonization in a broader sense, that is, re-writing Western, white and male-centred art history, taking the neglected social groups' – minorities, nationalities, women, etc. – specific needs and performance into account. In this respect, Eastern European art, which has only been discovered and canonized in recent years by large American, English, and French museums, is considered “disadvantaged”. It also involves democratizing the operation of the museum: assessing and taking into account the needs of the audience and various groups. A recurring issue – all over the world – is the unstoppable expansion of modern technology and its impact on artistic products, the audience and the educational, community-building and fun activities of museums.

A Közös ügyeink című kiállítás megnyitója /
The opening of the exhibition *Common Affairs*, 2018
Fotó / Photo: Glódi Balázs

Milyen víziód van a jövő múzeumáról?

A gyors és megállíthatatlan változást nem a múzeumi alaptevékenységben – a gyűjteményezés vagy a kiállítások területén – látom, inkább a közönségkapcsolatokban, a kommunikációban, a digitalizációban és a tartalomközvetítésben. A jövő múzeuma valószínűleg az eddigieknél még jobban figyelembe fogja venni az egyes látogatók, a különböző társadalmi csoportok igényeit. Olyan közösségi térként képzelem el, ahol a látogató maradandó élményeket és ismereteket szerezhet egy különleges, de nem tola-kodó építészeti térben, szakértő, személyre szabott támogatással. Mindez a fejlett múzeumtechnológián és minde-nekelőtt a magasan képzett, megbecsült munkatársak szakmai munkáján alapulhat csak.

Melyik a kedvenc múzeumod és miért?

A múzeumok közül elsősorban azokat kedvelem, amelyek lehetőséget nyújtanak a csendes szemlélődésre, meditációra, pihenésre is. Legutóbbi pozitív élményem Stockholmhoz kötődik: a belvárostól rövid sétányi távolságra található egy festői kis szigeten a Moderna Museet, amely kívülről szerény, ám kitűnően funkcionáló épületével, remek gyűjteményével és színvonalas szakmai programjával követendő példa lehet a legtöbb múzeum számára.

Do you have a vision of the museum of the future?

I see the rapid and unstoppable change not in the core activity of the museum – in the field of collections or exhibitions– but in public relations, communication, digitization and content sharing. The museum of the future will probably take more account of the needs of individual visitors and different social groups. I imagine it as a community space where visitors can gain lasting experiences and knowledge in a special but non-intrusive architectural space with expert, personalized support. This can only be based on advanced museum technology and, above all, on the professional work of a highly trained and respected staff.

Which is your favourite museum and why?

Among the museums, I prefer the ones that provide the opportunity for quiet contemplation, meditation, and relaxation. My latest positive experience relates to Stockholm: within a short walk from the city centre, on a picturesque small island, there is Moderna Museet, which is an example to follow for most museums with its modest but well-functioning building, its excellent collection and high-quality professional programme.

30 ÉV, 330 KIÁLLÍTÁS, 30 MŰVÉSZ

A Ludwig Múzeum 30 éves története alatt 330 kiállítást rendezett, amelyekben többek között az alábbi kiemelkedő művészek műveivel találkozhattunk:

Bak Imre
Beuys, Joseph
Birkás Ákos
Brassai
Breuer Marcell
Calle, Sophie
Capa, Robert
Cartier-Bresson, Henri
Dine, Jim
Gilbert and George
Hantai Simon
Haring, Keith
Jovánovics György
Keserü Ilona
Lakner László
Leibovitz, Annie
Mapplethorpe, Robert
Maurer Dóra
Moholy-Nagy László
Munkácsi Márton
Newton, Helmut
Ono, Yoko
Picasso, Pablo
Reigl Judit
Richter, Gerhard
Sherman, Cindy
Spoerri, Daniel
Warhol, Andy
Wurm, Erwin
Zsigmond Vilmos

A JÖVŐ MŰVÉSZETE. NAPÓLEON KATONÁI ÉS A HONDA MOTORKERÉKPÁR THE ART OF FUTURE. NAPOLEON'S SOLDIERS AND A HONDA MOTORCYCLE

Erwin Wurm:
Egyperces munkák.
A szobrászat mint
program / One-Minute
Works. Sculpture as
a Programme, 2018
Fotó / Photo:
Végel Dániel

Készman József

Ki ne szeretné tudni, milyen lesz a művészet tíz, húsz vagy éppen ötven év múlva? Fordítsuk meg a kérdést: vajon mi lenne, ha tudnánk/látnánk, milyen lesz a jövő művésze-te? Mire használnánk ezt a tudást? Jó lenne nekünk? Noha a kérdés nyelvi, logikai szem-pontból kétségkívül értelmes, vajon szemantikáját illetően is az?

A jövő művészetének mibenlétét firtató kérdés nyilvánvalóan a jelenről és a múltunk-ról való tudásunkról szól: képesek vagyunk-e a művészet történetének tanulmányozása révén használható következtetéseket levonni a jelenből a jövő felé pillantva? Tudunk-e változásokat, tendenciákat, jelenségeket prognosztizálni?

A kérdés amúgy az egyik leginkább bevett, hálás feladat a művészeti felsőoktatás-ban. A hallgatók pedig megpróbálják vizionálni, milyen is lesz majd a művészet akkor, amikor ők már befutott művészek lesznek. A feladat persze abszurd és sportszerűtlen, mert megoldhatatlan; így többnyire sztereotípiák fogalmazódnak meg: hogy sokkal több lesz benne a technikai, elektronikus médium, kiterjesztettebb érvényességű lesz, virtuá-lis meg pláne interaktív lesz, vagy a defetista vélemények, hogy mindent kitaláltak már, semmi új nincs a nap alatt, stb.

Who wouldn't want to know what art will be like in ten, twenty or fifty years? Let's rephrase the question: what if we knew what future art would be like? What could we use this knowledge for? Would it be for our benefit? No doubt, this question is grammat-ically and logically correct, but does it make sense semantically?

The question of the art of the future obviously concerns our knowledge of the present and past: are we able to draw use-ful conclusions by studying the history of art when looking from the present into the future? Can we predict changes, trends, phenomena?

Anyway, students in art academies like this question a lot. They are happy to imagine what art will be like by the time they become established artists. Of course, the question is absurd and unfair because it

MIT JELENT A KORTÁRS / CONTEMPORARY FOGALMA?

A kortárs művészet fogalma állandó viták forrása. A fogalom az 1990-es évektől használatos a képzőművészetben. Alapvetően a jelenkor művészete értendő alatta, olyan művészek tevékenysége, akik a kor társadalmi, történeti, művészeti folyamataiba ágyazódnak az aktuális jelenségekre reflektálnak. Érdeemes elmondani, hogy a Ludwig Múzeum 1996-ban vette fel a Kortárs Művészeti Múzeum nevet, mivel korábban nem volt olyan hazai intézmény, amely kizárólag a legfrissebb képzőművészeti alkotások gyűjtésével foglalkozott.

A felvetés amúgy nem ördögtől való, s ha nem is pontosan ugyanebben a formában, de nem először bukkan fel a tudománytörténetben. A művészettörténet-teremtő ősatyák korában, a 19. század végén Heinrich Wölfflin vizsgálta a kérdést alapvetően a művészeti alkotások formája, azaz a stílus vonatkozásában. Wölfflin észrevette a stílus kettős gyökerét: minden műalkotásban egyrészt a művész saját személyes stílusa, másrészt a kor univerzális stílusa jelenik meg. Kérdése úgy szőtt, vajon a reneszánsz festő tudott-e volna barokk stílusban festeni? A felvetés első pillantásra tudománytalan és anakronisztikus. A jelenbe tükrözve valahogy úgy fogalmazható át: vajon lehet-e fogalmunk ma a jövő művészetéről? Wölfflin válasza szerint noha a reneszánsz festő kézügyessége, technikája alapvetően elegendő alapnak bizonyult volna, ámde fel sem merültek a szemléleti horizontján olyan vizuális, kulturális benyomások, ami alapján képes lett volna barokk módra látni. Úgyszólván nem erre volt kondicionálva. Vagyis, ha a nagy svájci művészettörténész megállapításából indulunk ki, akkor nem láthatjuk a jövőt, mert nincs szemünk (valójában: szemléletünk) rá.

Ilyenkor jöhet(ne) jól egy időutazó, akiből az elmúlt években néhány megjelent a médiában, némelyikük akár ötszáz évvel a jövőből térve vissza a mi időnkbe. Sajnos csupa prózai dolgokról nyilatkoztak: vajon lesz-e addig harmadik világháború, globális felmelegedés, ellátogatnak-e az ufók a Földre, kihal-e az emberiség. De ha már ennyire szabadon cirkálunk a téridő görbületeiben, egy gondolatkísérlet nem kerül semmibe. Évekkel ezelőtt St. Auby Tamás fogalmazott meg oktatóként egy képet: Napóleon katonái az oroszországi hadjáratról visszatérőben Vilna alatt letelepedtek, elővették pipájukat, a benne lévő dohányt kiverték egy ott lévő alkalmatosságon. Az életképről egyik társuk készített is egy kis skiccet, diópáccal, a művet jobb alsó sarkában alá is írta: Louis Visaire, 1812. A kép érdekessége, hogy az elkészült vázlaton Napóleon katonái körében egy Honda motorkerékpár látható. Lehetséges ez? Egy kortárs festő, Kósa János később elkészítette a képet. A sztori mindenekelőtt azt példázza, hogy sokszor nem látjuk a szemünk előtt lévő nyilvánvalót, úgyszólván nem látjuk a fától az erdőt. A másik tanulság inkább ismeretelméleti: csak azt vagyunk képesek látni, amihez van észlelési hipotézisünk. Napóleon katonáinak nem volt, mert nem lehetett elképzelésük olyan dologról, hogy „motorkerékpár”, azért hiába is feküdt volna előttük, nem érzékelték volna. Amúgy a dolog beleillik a saját időkeretébe: nem sokkal korábban írta Kant, hogy a tárgyaknak kell alkalmazkodniuk a megismerő elméhez, azaz csak akkor érzékelünk valamit annak, ami, ha a fejünkben megvan hozzá a megfelelő kategória. Skatulya nélkül nem megy!

cannot be answered. Thus, mostly stereotypes are formulated: there will be much more technical, electronic media, art's validity will be more extended, it'll be virtual, let alone interactive, or according to defeatist opinions everything has been invented, nothing's new under the sun, etc.

Anyway, the proposition is not from the devil, and although not exactly in the same form, it is not the first time it appears in the history of science. At the end of the 19th century, when art history had been established, Heinrich Wölfflin dealt with the issue basically in terms of the form of artworks, i.e. their style. Wölfflin noticed that style is double-rooted: every piece of art reflects the artist's own personal style and the universal style of the age. His question was whether a Renaissance painter could have painted in Baroque style? At first glance, this question is unscientific and anachronistic. Applying to the present, it could be reformulated: can we have an idea of the art of the future today? According to Wölfflin's answer, although the skill and technique of the Renaissance painter would have been fundamentally sufficient, he did not possess the visual or cultural approaches within his epistemological horizon that would have allowed him to see things in a Baroque way. He wasn't conditioned for that. That is, if we start from the conclusion of the great Swiss art historian, we cannot see the future because we have no eyes (actually: no approach) to it.

In this case, a time traveller would be useful, a couple of whom have appeared in the media in recent years, some of them coming back from five hundred years in the future. Unfortunately, they talked about all prosaic things: whether there would be a third world war, global warming, or UFOs would visit Earth, mankind die out. But if we are so freely circulating in the curves of space-time, it is worth toying with an idea. Years ago, instructor Tamás St. Auby formulated an image: returning from the Russian campaign, Napoleon's soldiers settled near Vilna, took out their pipes, and jerked off the ash. One of them made a small sketch with walnut-stain, signing the work in the lower right corner: Louis Visaire, 1812. An interesting feature of the picture is that you can see a Honda motorcycle among Napoleon's soldiers on the sketch. Is it possible? Contemporary painter János Kósa later painted the picture. The story above all exemplifies the fact that you often do not see the obvious before your eyes, that is, you do not see the tree in the wood. The other lesson is rooted in epistemology: we can only see what we have a perceptual hypothesis for. Napoleon's soldiers did not have one, because they had no notion of things like „motorcycles”, should it have been there, they would not have perceived it. Anyway, the event fits into its own timeframe: shortly before, Kant wrote that objects must adapt to the cognitive mind, that is, we only perceive something as it is if we have the right category in our mind. Without being able to label things, it doesn't work!

SZÜLETÉSNAPI PROGRAMSOROZAT FEBRUÁR 5. – MÁRCIUS 31.

PAVILON MŰVEK ÉS DOKUMENTUMOK A VELENCEI BIENNÁLÉKRÓL (1988–2017)

PAVILION WORKS AND DOCUMENTS AT THE VENICE BIENNALE (1988–2017)

FEBRUÁR 5. – MÁRCIUS 31. KURÁTOROK / CURATORS: BÁLVÁNYOS ANNA, BOROS GÉZA

A világ legrégebbi és egyik legnagyobb szakmai presztízsű nemzetközi művészeti kiállításán, a Velencei Biennálén való szereplés mindig fontos szerepet töltött be a magyar művészeti életben.

A Biennále a múzeum előtörténetének részét is képezi, hiszen a magyar részvétel kortárs művészeti pozicionálása Néray Katalinnak, a Ludwig Múzeum későbbi alapító igazgatójának nemzeti biztosi tevékenységével kezdődött el 1986-ban.

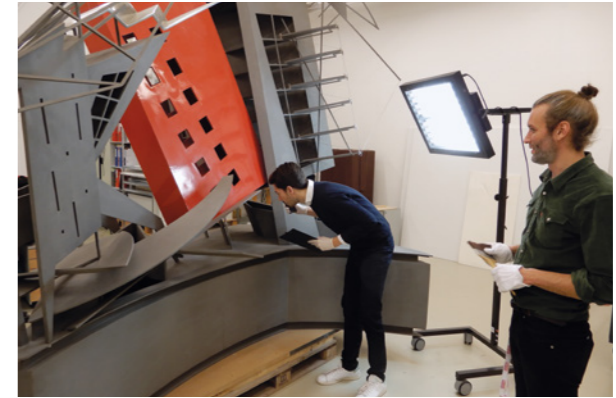
2015-től a Ludwig Múzeum a velencei magyar pavilon gazdája. A biennálés részvétel szervezéséhez a megújult szerepfelfogás, gyűjteményi és archívumi háttér is kapcsolódik. E profilunknak megfelelően most a múzeum gyűjteményéből a Velencei Biennálén 1988 és 2017 között kiállított művekből mutatunk be egy kéthetenként cserélődő válogatást, és korabeli vizuális dokumentumokkal idézzük fel az egykori velencei kiállításokat.

A Pavilon programja:

febr. 5. – febr. 17.	febr. 19. – márc. 3.	márc. 5. – márc. 17.	márc. 19 – márc. 31.
Pinczehelyi Sándor Samu Géza (1988) Fehér László (1990)	Jovánovics György (1995) Bachman Gábor (1996)	Lakner Antal (2001) Andreas Fogarasi (2007)	Várnai Gyula (2017) Hajas Tibor (2017)

Előadás: március 1. 17.00

Boros Géza: *Inspiratív tér vagy használhatatlan udvar?*
A Velencei Biennále magyar átriumának térhasználata (1958–2018)

Bachman Gábor
A Kortárs Művészeti Múzeum modellje
(1995) című művének előkészítése a Ludwig 30 kiállításra / Preparing Gábor Bachman's work *The Model of the Museum of Contemporary Art* (1995) for the Ludwig 30 exhibition
Fotó / Photo: Boros Géza

BRÜCKNER JÁNOS: ITT ÉS MOST HERE AND NOW FEBRUÁR 5. – MÁRCIUS 31.

Az installációban a Ludwig Múzeum terében elmúlt pillanatok lehet jelölni egyszerű rovátkákkal a falon elhelyezett papíron. Pontosabban 1 millió 890 ezer 803 pillanatot. Ez megfelel három teljes emberéletnek, ha egy pillanatot egy órának tekintünk. De milyen hosszú egy pillanat? Ez legalább annyira subjektív és előre meg nem határozható, mint azok a gondolatok, amelyeket a közös nyomhagyással létrehozott végső kép ébreszt majd a befogadókban. A majdnem kétmillió pillanat egyetlen képet rejt, amely csak egy közös alkotás és/vagy hibázás eredményeképpen válik láthatóvá. Egy biztos: az így létrejövő mű a látogatók aktivitásának direkt lenyomata lesz. A projekt partnere az Everybody Needs Art

This installation in the Ludwig Museum allows you to mark the passing moments with notches on the sheet fastened to the wall. More specifically, 1 million 890 thousand 803 moments. This corresponds to three complete human life cycles when one moment is considered an hour. But how long is a moment? This is almost as subjective and unpredictable as the thoughts that the final image created by the joint act of leaving a trace will awaken in the recipients. These almost two million moments hide a single image that becomes visible only as a result of a common creation and / or error. One thing is for sure: the resulting work will be a specific impression of the visitors' activity. Partner: Everybody Needs Art

FELÜLÍRÁS

GRAFITTI – UTCA VS MŰTEREM

INSERT

GRAFFITI – STREET VS STUDIO

FEBRUÁR 5. – 17.

KURÁTOR / CURATOR: FABÉNYI JULIA

A cím eleve hibát rejt. A *FELÜLÍRÁS* cím alatt bemutatott művek a graffitik stílusában, de nem graffitiként születtek. Két, egymásnak részben ellentmondó médiumról van szó: a graffiti ténylegesen az utca művészete, anonim az alkotója, és a tiltás motiválja. A táblakép műteremben készül, nem sért közterületet vagy épületet, és legfeljebb frivol tartalma miatt zárhatják el a nyilvánosság elől. Az itt bemutatott „graffitik” alkotói nevesítik magukat, vagy azonos taggel/névvel szerepelnek az utcai szintéren és a műtermi vásznon egyaránt.

A graffiti kifejezetten nagyvárosi jelenség. New Yorkban a 60-as évek végén tűnnek fel először a házfalakra fújtt jelek. Alkotóik, a *writerek* írásjelekkel, később *tag*ekkel jelezték jelenlétüket, és bandák formájában nemzetközi hálózatban kommunikáltak egymással.

A szubkultúra eszköztárának megjelenése a magas művészetben az 1980-as években éri el virágkorát. A *new wave*, az új vadak, az új expresszionizmus Amerikában, Nyugat-Európában, de Kelet-Európában is nagyrészt a színre lépő fiatal generáció életérzését fejezi ki, mintegy szembekerülve a konceptuális művészet szikár formanyelvével vagy a performatív műfajok mulandóságával. A graffiti stílusú festmények hatalmas méreteikkel új gyűjtőréteget generáltak és kereskedelmi forgalomba kerültek. Ennyiben is ellentétben állnak az utcai spontán graffitivel, amely nem kívánt árucikké válni.

A gyűjteményünk jelentős szeletét képviselő graffiti jellegű művek, melyek közül e kéthetes kiállítás során szemezgetünk, gyakran képzőművészek és graffitisek együttműködéséből születtek, vagy kifejezetten graffitisek munkái. Kivétel ez alól A. R. Penck munkássága, akinél a szikár jelképrendszer használata a hivatalos művészettel való szembenállást jelentette. Hasonló attitűd vezethette a volt Szovjetunió alkotóit is, ahol a képregények rövide zárt nyelvezete és a sík figurákkal elmesélt történetfoszlányok áthallásos lehetőségeket nyújtanak a társadalmi lehetlenségek értelmezésére.

Kísérő rendezvényeinkkel igyekszünk az utca művészetét összevetni a műtermi művészettel, bemutatni a műfajok sajátosságait, az ellentmondásokat és a hasonlóságokat. Filmprogramunk segítségével bemutatjuk azt a társadalmi környezetet is, amelyben e művek megszülettek. ■

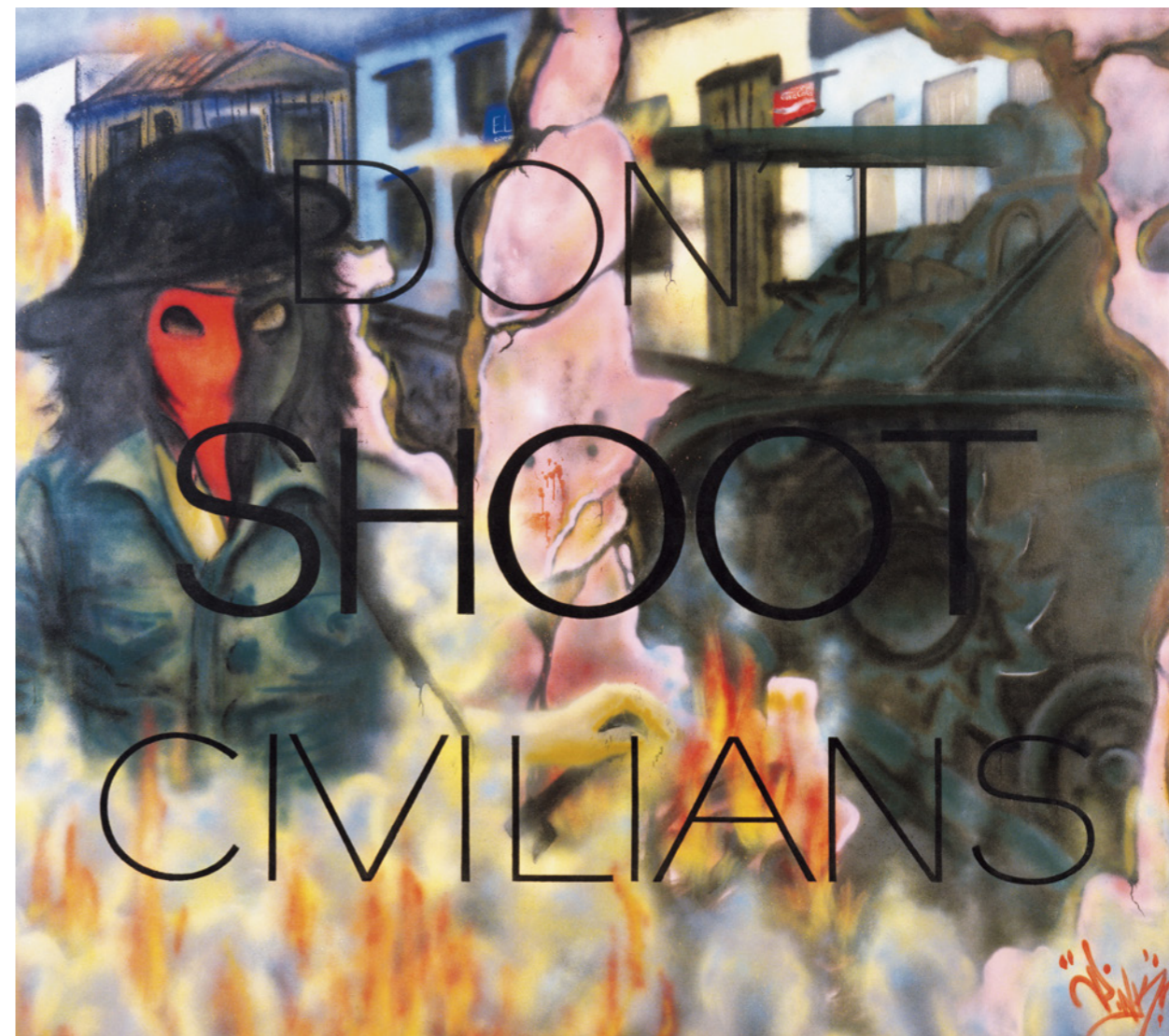
The title is not quite correct. The works displayed with the title *INSERT* were made only in graffiti style but not as graffiti. The terms in the title refer to two partly contradictory media: graffiti is actually the art of the street, its creator is anonymous and is motivated by the fact that it is prohibited. The panel painting is made in a studio, it does not violate public space or buildings, and it may be removed from public space only on account of its frivol content. The creators of the “graffiti” shown here are not anonymous, or use the same tag / name in the street and on the canvas.

Graffiti is typical of big cities. The first words written on the walls of houses appeared in New York at the end of the 1960s. Their creators, the so-called writers indicated their presence with characters, later with tags, and communicated with each other in gangs in an international network.

The form of expression of subculture has gotten integrated into high art and reached its peak in the 1980s. *New Wave*, *Neue Wilde*, *New Expressionism* in America, Western Europe, and partly in Eastern Europe, too, expressed the perception of the young generation as opposed to the restrained language of conceptual art or the transience of performative genres. Impacted by the large-size graffiti-style paintings, a group of new collectors has emerged and works have been widely marketed. In that respect, they are in contrast to the spontaneous graffiti in the street that resist consumption.

The graffiti-like works, which represent a significant segment of our collection, of which we will select works for this two-week exhibition, are often created in co-operation with studio artists and graffiti artists, or are solely works of graffiti artists. An exception to this is the work of A. R. Penck, whose restrained symbolism meant opposition to official art. The artists of the former Soviet Union might have had a similar attitude whereas the shortcuts of comic books and the fragments of a story depicted with flat figures provided covert opportunities for interpreting social imperfections.

Events accompanying the exhibition will try to help compare the art of the street with the art of the studio, to present the specificities of the genres, their contrasts and similarities. A couple of short films provide insight into the social environment in which these works were born. ■

Fotó / Photo: ROSTA József

A *Ne lőj civilekre* (*Don't Shoot Civilians*) című munka Jenny Holzer és a graffitiművész Lady Pink együttműködéséből született. A nyolcvanas évek elején, amikor Holzer plakátjaival és matricáival ragasztotta tele New York City utcáit, Lady Pink és más sprayerek középületek falán és a metróban graffitiztek. Holzer meghívta Lady Pinket a Lower East Side-i loftjába, hogy dolgozzanak együtt vászonra. Lady Pink készítette a képeket, amelyekhez Holzer a *Survival Series* (*Túlélő* sorozat) című munkájából választott szövegeket. Művész barátjuk, Ilona Granet festette azután a szövegeket a képekre. A művek főként olyan, Jenny Holzer munkáit a mai napig meghatározó témákkal foglalkoznak, mint a háború, a nők, a szex és a mindennapos erőszak. Holzer megismertette Lady Pinket Susan Meiselas fotós munkáival, akinek különösen a nicaraguai konfliktus idején készült fotói tettek mély benyomást a graffitiművészre. Néhány képen, köztük a *Ne lőj civilekre* címűn is ezeknek a fotóknak a hatása érezhető. Jenny Holzer számára azóta is alapvető jelentőségű a művészet és a nyilvánosság közötti folyamatos átjárás. ■

LADY PINK, JENNY HOLZER: CÍM NÉLKÜL (*NE LŐJ CIVILEKRE*) / UNTITLED (*DON'T SHOOT CIVILIANS*), 1984

Don't Shoot Civilians arose from the collaboration of Jenny Holzer and the graffiti artist Lady Pink. In the early 80s, when Holzer was putting her posters and stickers up all over the streets of New York, Lady Pink and other sprayers were applying graffiti on the walls of public buildings and subways. Holzer invited Lady Pink to her Lower East Side loft to work with her on canvas. Lady Pink made the images; Holzer provided the texts from her *Survival Series*, then their friend, the artist Ilona Granet painted the texts on the pictures. These works deal with subjects that are still central for Jenny Holzer: war, women, sex, and everyday violence. Holzer came to know Lady Pink through the works of photographer Susan Meiselas, whose photos from the Nicaraguan conflict made a particularly deep impression on the graffiti artist. This effect is palpable in several of her pictures, including *Don't Shoot Civilians*. For Jenny Holzer, the constant interchange between art and the public has remained a central preoccupation to this day. ■

KAISER STR. INTERJÚ A GRUPPO TÖKMAG MŰVÉSZCSOPORTTAL

KAISER STR. AN INTERVIEW WITH ARTIST DUO GRUPPO TÖKMAG

Sugár Zsófia

A FELÚLÍRÁS című tárlaton látható lesz Kaiser Str. című munkátok.

Mesélnétek róla, hogyan készült a mű? Mi volt az alapkonceptió?

A megjelenített nürnbergi utcaszínelv első ránézésre nem különösebben karakteres. Sőt, már-már neutrális: növény-fal-firka-flaszter. A kép elemei mégis valamiféle narratívává állnak össze. Az örökzöldek terjeszkedésének a kéllehetetlen kőkerítés, a burkolat további romlásának pedig a német gondossággal kivitelezett foltozó aszfaltozás szab határt. Ebbe a rendezett külvárosi képbe vágnak bele Bob Marley *Rebel* című dalának sorai: „Why can't we roam / this open country / Why can't we be what we wanna be / We want to be free”. (*Miért nem járhatjuk be / ezt a nyitott országot / Miért nem lehetünk azok, akik szeretnénk / Szabadok akarunk lenni.*) Szándékaink szerint a kép megformálására választott tökéletlen (kézi) kötőtechnika áttételes összefüggésbe állítható a szabadság univerzális esszenciáját közvetítő kéz zaklatott írásképével, valamint az utca nevével: *Kaiserstr.*

Hogyan illeszkedik ez az alkotás az életművetekbe?

Hol helyeznétek el a pályátokon?

A *Kaiser Str.* egy 15 képből álló sorozat legnagyobb darabja. A sorozat többi, szintén kézzel kötött képén budapesti falak néhány karakteres rajza jelenik meg. Ezek a képek a gyors mozdulatokkal falra vitt ábrák 1:1-es méretarányú másolatai, melyek az eredeti ábrák spontaneitásával ellentétben nagyfokú precíziót, számolást és sok munkaórárt igénylő hagyományos kötőtechnikával készültek. A kivitelezéshez szükséges kötésmintákat az eredeti fotók felhasználásával rajzoltuk meg, ezek alapján készültek el a színhelyes pamutgrafikák. A sorozat 2012-ben készült, ebben az időszakban kizárólag a városi tér, azon belül is a lakótelepi firkák álltak érdeklődésünk homlokterében. Azzal kísérleteztünk, hogy lényegtelennek tűnő külvárosi jeleket emelünk ki saját közegükből – kitágítva ezzel az értelmezés lehetőségét.

A mű idén került a Ludwig Múzeum gyűjteményébe. Mit jelent ez számotokra?

Sokat! Rendkívül sokat jelent számunkra, hogy egy munkánk bekerült a Ludwig Múzeum gyűjteményébe. Azt pedig különösen értékeljük, hogy a múzeum egy ilyen, a konvencionálistól eltérő technikával készült munkára nem furcsa kreatúráként, hanem teljes értékű műként tekintett.

2012-ben kaptunk először lehetőséget arra, hogy megjelenjünk itt egy munkánkkal. A felkérésnek különösen örültünk, mert éppen ebben az időben szembesültünk azzal, hogy bizonyos műveink speciális helyigényük miatt csak súlyos kompromisszumokkal állíthatóak ki. A *Curators Network* projekt* kitűnő lehetőség volt arra, hogy saját „feldolgozásunkban” kiállítsuk Szabó Marianne grandiózus fali kárpitját, amit Pásztó közelében, egy több évtizede elhagyott épületben találtunk.

* *Curators' Network / Budapest.* Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, 2012. október 9–12.

Your work Kaiser Str. will be displayed at the exhibition INSERT. Would you tell me about the concept and the way it was created?

The Nurnberg street scene you can see is not particularly characteristic at first glance. In fact, it's almost neutral: a mixture of plants, walls, graffiti, and blacktop. Still, the elements of the picture make up a sort of narrative. The expansion of evergreens is bounded by a strong stone fencing, while the further deterioration of the pavement is bounded by the pothole patching carried out with German precision. This ordered suburban scene is disrupted by Bob Marley's song *Rebel*: "Why can't we roam / this open country / Why can't we be what we wanna be / We want to be free". It was our intention to establish a symbolic connection between the imperfect (manual) knitting technique we used to create the picture and the giggling handwriting that transmits the universal essence of freedom and the name of the street: *Kaiserstr.*

How does this piece fit into your work?

Where would you place it in the course of your career?

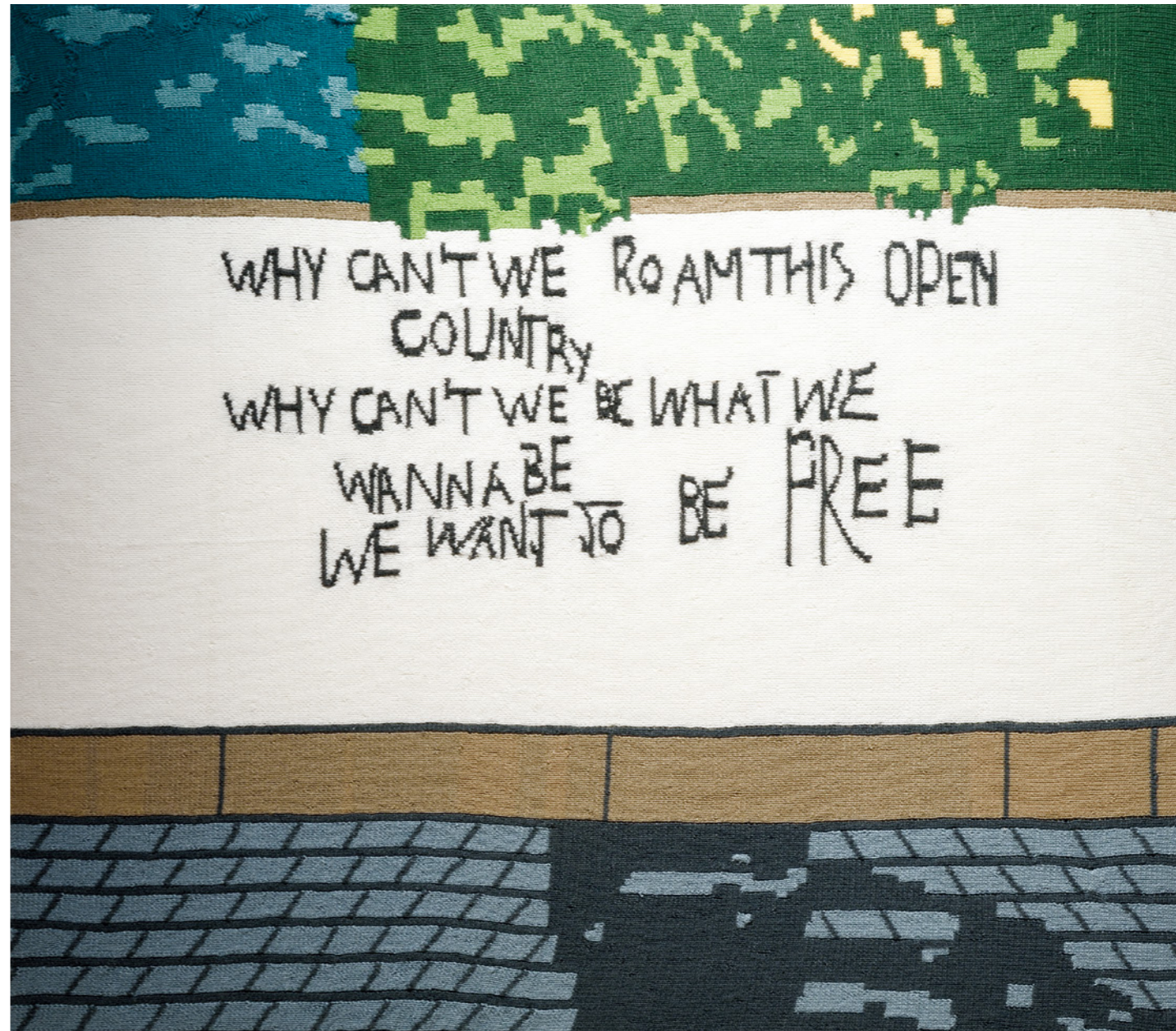
Kaiser Str. is the largest piece of a series of 15 images. The rest of the series also features hand-knit images of some characteristic drawings found on Budapest walls. These images are 1:1 copies of drawings painted on the wall with quick gestures, which, in contrast to the spontaneity of the original drawings, are made using traditional knitting techniques that require high precision, counting, and many hours of work. The knitting patterns were drawn using the original photos, which were the basis for the design of the colour-matched cotton graphics. The series was made in 2012, when urban space, and in particular the graffiti found in housing estates, were in the forefront of our interest. We experimented with highlighting irrelevant suburban signs from their context – thus expanding the frame of reference.

This work became part of the Ludwig Museum's collection this year. What does this mean to you?

It means a lot! It is extremely important to us that one of our works is included in the Ludwig Museum's collection. And we particularly appreciate that the Museum considered a work made with such an unconventional technique not as a strange creature, but as a work of high quality.

For the first time in 2012, we were given the opportunity to come here with our work. We were particularly pleased with the invitation, because at this time we were confronted with the fact that some of our works could only be exhibited with serious compromises because of their special space requirements. The *Curators Network** project was an excellent opportunity to exhibit our "remake" of Marianne Szabó's grandiose wall upholstery, found in a building that had been abandoned for decades near Pásztó.

* *Curators' Network / Budapest.* Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art, October 9–12, 2012

GRUPPO TÖKMAG: *Kaiser Str.*, 2012
Fotó / Photo: ROSTA József

ESZKÖZÖK

MÉDIAMŰVÉSZELET AZ ELMŰLT 20 ÉVBŐL

TOOLS

MEDIA ART IN THE LAST 20 YEARS

FEBRUÁR 19. – MÁRCIUS 3.
KURÁTOR / CURATOR: KÓNYA BÉLA TAMÁS

A médiaművészet megőrzése – Vajon Picassót, Warholt, Lichtensteint vagy egy applikációt könnyebb restaurálni?

Napjaink nagy digitális fordulata nem hagyta érintetlenül a múzeumi gyűjteményeket sem. A Ludwig Múzeum 1996-ban vásárolta az első olyan munkát, amely technikai eszközt is tartalmazott (Németh Ilona: *Többfunkciós nő*), s 1997-től már mozgóképek is bekerültek a gyűjteménybe. Mára a médiaművészet a teljes gyűjtemény 30 százaléka teszi ki.

Az *ESZKÖZÖK* kiállítás az elmúlt 20 év konceptuális, videó- és számítógépes műveiből válogat. Waliczky Tamás, Zbigniew Libera, Eva Kofátková, Sean Snyder és mások munkáin keresztül próbálunk átfogó képet nyújtani a médiaművészet főbb irányzatairól, illetve mutatjuk be a gyorsan változó technológiákból adódó új restaurálási és muzeológiai kérdéseket.

A médiaművészet megőrzésére 2015-ben indítottunk el programunkat (MAPS), a londoni Tate vagy a New York-i MoMA úttörő példáját követve. Ma már tudjuk, hogy egy festmény restaurálása és kiállítása sokkal egyszerűbb feladat, mint a múzeumi gyűjteményekben található digitális tartalmak biztonságos megőrzése és megfelelő megjelenítése, hiszen egy médiaalapú mű nem kézzelfogható, folyamatosan változó elemekből áll.

Egy digitális összetevőket tartalmazó képzőművészeti munka kizárólag a megjelenítés állapotában létezik. Ennek következtében egy eszköz – monitor, projektor vagy hangszóró – kicserélésével a mű megváltozhat, vagy akár működésképtelenné, elérhetetlenné is válhat. A feladatunk az, hogy megőrizzük a gyűjteménybe bekerült művek hiteles megjelenését, nem csorbítva a mű jelentését, tartalmát.

A Ludwig Múzeum gyűjteményében található médiaművészeti munkákat már legalább egyszer kiállították a múltban. A folyamatosan változó technikai eszközökre átemelt művek esetében egy fizikailag már nem létező munka ismételt bemutatásáról van szó, melynél a szokásostól eltérő szemléletet kell alkalmazni, ami egy merőben új, experimentális, azaz tapasztalati restaurálást jelent, amely kizárólag a kiállítások idejére hozza bemutatható állapotba a médiaművészeti munkákat.

A médiaművészet megőrzése a kortárs muzeológia kulcsfontosságú területévé vált. A múzeumi kutatás célja, hogy restaurátorok, informatikusok és számítástechnikai szakértők bevonásával kiterjessze a jelenlegi műtárgyvédelmi ismereteket a film-, a videó- és a szoftveralapú művészet területére. A médiaművészet megőrzésének problémája már a jövő restaurálása. ■

The Preservation of Media Art – What Is Easier to Restore: a Work by Picasso, Warhol, Lichtenstein or an Application?

Today's great digital turn has also affected museum collections. The Ludwig Museum purchased the first work that included technical tools in 1996 (Ilona Németh: *Polyfunctional Woman*), and from 1997 on, began to buy motion pictures, too. Today 30 percent of the collection belongs to media art.

The exhibition *TOOLS* is a selection from the conceptual, video and computer-based works of the past 20 years. Through the works of Tamás Waliczky, Zbigniew Libera, Eva Kofátková, Sean Snyder and others, we attempt to provide a comprehensive picture of the major trends in media art and to present new conservation and museological issues resulting from rapidly changing technologies.

We launched our programme (MAPS) for the preservation of media art in 2015, following the example of London's Tate or the New York MoMA. Today, we know that restoring and displaying a painting is much easier than preserving and presenting a digital work from the museum's collection, since a media-based work contains non-tangible, constantly changing elements.

An artwork with digital components exists only in the state of display. As a result, replacing a device – a monitor, a projector, or a loudspeaker – can make the work change or even become inoperable or inaccessible. Our task is to preserve the authentic display of the works in the museum's collection without compromising their meaning and content.

The media works in the Ludwig Museum's collection have all been exhibited at least once in the past. The presentation of artworks transferred to ever-changing technical devices is in fact a re-presentation of a physically non-existent work, which requires an unconventional approach that means a completely new, experimental, i.e. experiential restoration, which brings media artworks in the state of display only for the course of the exhibitions.

Preserving media art has become a key area of contemporary museology. The aim of museum research is to extend current artistic protection knowledge to film, video and software-based art with the involvement of restorers, IT and computer experts. Preserving media art will be one of the main tasks of future restorers. ■

Fotó / Photo: BUJNOVSZKY Tamás

Tímár Katalin

Eva Kofátková *Ülj egyenesen!* című videoinstallációjában négy gyereket látunk, akik különböző, szinte a középkori kínzóeszközöket idéző kalodákba kényszerítve próbálják a „helyes” viselkedést elsajátítani. Az egyik szerkezet egyfajta könyvtartóként működik, amely „megfelelő” és sztenderdizált távolságba helyezi az olvasótól az olvasnivalót, ezzel minden személyes és kényelmi aspektustól megfosztva ezt az egyébként élvezetes tevékenységet. Az, hogy ez a fajta reguláció nemcsak embertelen, hanem kontraproduktív is, azt épp a különféle oktatási modellek hatékonysága közti különbség is jól illusztrálja. A hatalom azonban képes saját magával elhitetni, hogy ideológiai kontrollja annál hatékonyabb, minél erőszakosabban gyakorolja, ám sokszor ezzel épp a lázadás magját ülteti el alanyaiban. ■

EVA KOFÁTKOVÁ: ÜLJ EGYENESEN! / SIT UP STRAIGHT!, 2008

Eva Kofátková's video installation *Sit up straight!* features four children trying to learn "proper" behaviour while being forced into stocks resembling medieval torture devices. One such contraption works as a kind of book holder keeping the book at "appropriate" and standardized distance from the reader, depriving this otherwise enjoyable activity from every personal and comfortable aspect. The fact that this kind of regulation is not only inhumane but also counterproductive is well illustrated by the differences in efficiency between the various educational models. The ruling power, however, is capable of making itself believe that the more aggressively it practices ideological control, the more efficient it will be. However, this often sows the seeds of rebellion in its subjects. ■

AZ ANALFABÉTA ÍRÓGÉPE

INTERJÚ SUGÁR JÁNOSSEL

THE TYPEWRITER OF THE ILLITERATE

AN INTERVIEW WITH JÁNOS SUGÁR

SUGÁR JÁNOS: Az analfabéta írógépe / The Typewriter of the Illiterate, 2001

Sugár Zsófia

Az ESZKÖZÖK című médiaművészeti tárlaton látható lesz Az analfabéta írógépe című munkája. Mesélne a műről?

Hosszú ideje gyűjtöttem már a képi analógiákat, például a betört kirkatok képét vagy a vallásos graffitiket, amikor a kilencvenes évek elején föltűnt, hogy a nemzetközi sajtóban az egyik leggyakrabban szereplő tárgy a Kalasnyikov gépfegyver. Ekkor elkezdtem gyűjteni ezeket a képeket is. Amikor néhány évvel később megjelent a *morphing* számítógépes animációs technika, elhatároztam, hogy ezeket a képeket egyetlen mozgóképpé fogom összekapcsolni. A videón harcosok, katonák, forradalmárok és lázadók végtelen sora vonul a legkülönbözőbb helyzetekben. A technikának köszönhetően a képek folyamatosan olvadnak egymásba, egyik sajtófotó a másikba, míg egyetlen elem, a gépfegyver változatlan marad. Sajátos történet bontakozik ki azoknak a képeknek a sorából, amelyeket csupán egyetlen közös képrészlet köt össze. A háttér, a kontextus változik, és az állóképekből összeáll egy sajátos non-lineáris narratíva. Ezt a fegyvert egyszerű karbantartani, olcsó, több mint 30 országban gyártották, és 85 ország használta hivatalosan – a becslések szerint kb. 75 millió darabot. A Kalasnyikov tolvajkulcs a történetírás hátsó kapujához, amely praktikusán bárki számára elérhető. A Kalasnyikov az agresszívítás esperantója.

Your work *The Typewriter of the Illiterate* will be displayed at the media art exhibition *TOOLS*. Would you tell me about this work?

I had been collecting visual analogies such as the images of broken shop-windows or religious graffiti for quite a while when it appeared to me in the early 90s that Kalashnikovs were one of the most frequently reported objects in the international press. Then I started collecting these photos, too. When a few years later the *morphing* computer animation effect came out, I decided to link these images into a single movie. The video captures endless lines of warriors, soldiers, revolutionaries, and rebels in a variety of situations. With the use of this technique, the images keep fading into one other, one press photo into another, while there is only one element, the machine gun, which remains unchanged. A special story emerges from the series of images that are only linked by a single element. The background and the context keep changing, and a specific non-linear narrative emerges from the stills. This weapon is easy to maintain, inexpensive, manufactured in over 30 countries, and has been officially used by 85 countries – estimated at approx. 75 million units. Kalashnikov is a pass-key for the back door of history, practically accessible to anyone. Kalashnikov is the Esperanto of aggression.

Where does the title come from?

I borrowed the title from Professor Barry Sanders, who says that weapon is the typewriter of the illiterate. Why is today's society so violent? Sanders says that without a firm knowledge of his own identity, one cannot reasonably relate to another person. In his opinion, the disintegration of the psyche is associated with the decline of literacy. It is literacy that allows critical thinking. Literacy also means that one is able to learn from what s/he has read and share her views with others.

Honnan ered a cím?

A címet Barry Sanders professzortól kölcsönöztem, aki azt mondja, hogy a fegyver az írástudatlanok írógépe. Miért ilyen erőszakos a ma társadalma? Sanders szerint saját identitásának biztos tudása nélkül az ember nem képes értelmesen viszonyulni a másik emberhez. A psziché szétesését az írásbeliség hanyatlásával hozza összefüggésbe. Az írásbeliség teszi lehetővé Sanders szerint a kritikai gondolkodást. Az írásbeliség itt azt is jelenti, hogy az ember legyen képes tanulni abból, amit olvasott, és képes legyen meglátásait megosztani másokkal.

Az analfabéta írógépe 2007-ben került a Ludwig Múzeumba. Hogyan illeszkedik ez az alkotás az életművébe?

Ez a 2001-ben készült videó az egyik legtöbbször bemutatott munkám, és elsőként a frankfurti Modern Művészeti Múzeum vásárolta meg, rögtön 2002-ben. Sok helyen kiállítottam, egyszer egy olyan horvát városban, ahol a balkáni háború komoly sebeket hagyott, és a helyi látogatók többször megnézték és spontánul megvitatták a videót. Számomra azért volt ez fontos állomás, mert egy majd tízéves szünet után foglalkoztam újból mozgóképpel, és aztán ezt követően több videómunkát is készítettem. Igazából ennek hatására kezdtem el újra komolyabban videóval foglalkozni. Addig képzőművészként elsősorban hagyományos celluloid filmeket csináltam, az utolsót 1992-ben.

Mit jelentett a Ludwig Múzeum gyűjteményébe bekerülni?

Komoly referencia, és számomra különösen fontos, hogy eltérő műfajú darabok találhatóak a múzeumban tőlem. ■

MILYEN MŰFAJOK TARTOZNAK AZ ÚJMÉDIA MŰVÉSZET KATEGÓRIÁJÁBA?

Médiaművészetben olyan műalkotásokat értünk, melyek mechanikus vagy elektronikus eszközöket foglalnak magukba. A huszadik század elején indult meg a fotó, a film, a technikai szerkezetek felhasználása a képzőművészetben. A hatvanas években akciók, performanszok dokumentálására használták a fényképezést és a filmet. Ezek a médiumok képesek voltak betölteni a valóságra irányuló manipulatív funkciót is, de alkalmasak voltak a szerkezet, a mozgás, az időbeliség vizsgálatára és megjelenítésére. A tévék, videók, hangszórók szobrok vagy installációk részévé váltak. A nyolcvanas években a számítógép, majd az internet vált új művészi kifejezőeszközzé, a legfrissebb hatás a 3D és a virtuális valóság generálására alkalmas eszközök felől érkezett. Mivel a szocialista hiánygazdaságban ezek az eszközök nehezen voltak elérhetőek, a vasfüggöny mögötti országokban ezek a folyamatok kicsit késve jelentek meg.

The Typewriter of the Illiterate became part of the Ludwig Museum's collection in 2007. How does it fit into your work?

This video, made in 2001, is one of my works presented most frequently, first purchased by the Museum for Modern Art, Frankfurt in 2002. I have exhibited it in many places, once in a Croatian town where the Balkan war left serious wounds, and the local visitors repeatedly watched and spontaneously discussed the video. It was an important point in my career because I started to make moving pictures again after a ten-year break and then I made several video works. In fact, as a result of this, I started to deal with video again seriously. Until then, I made traditional celluloid films as an artist, the last one in 1992.

What did it mean to you that your work became part of the Ludwig Museum's collection?

It is a significant reference, and it is especially important to me that the Museum owns pieces of different genres by me. ■

MEGOSZTÁS

MÚZEUMPEDAGÓGIA A GYAKORLATBAN

SHARE

MUSEUM EDUCATION IN PRACTICE

MÁRCIUS 5. – 17.
KURÁTOROK / CURATORS: CSÓKA HELÉNA, DABI-FARKAS RITA,
HEMRIK LÁSZLÓ, SOMOGYI-ROHONCZY ZSÓFIA, SZIRA HENRIETTA

Enyém, tiéd, miénk – Mit osztunk meg és kivel?
Egyáltalán mit értünk ma megosztás alatt?

Elsősorban a különböző közösségi média felületeken történő posztolás juthat eszünkbe a kifejezésről, de megosztunk időt, véleményt vagy épp ételt is másokkal. Az alapja mindig ugyanaz a cselekvésnek: valaki, aki birtokában áll egy információ-nak, tudásnak, dolognak, elérhetővé teszi, átadja a másik fél számára. Megosztja, amivel rendelkezik.

A Louvre 1793-as alapításától a napjaink múzeumáig a megosztás és a közre-adás meghatározó jelentőséggel bír. A 20. század során számos alkalommal kérdőjeleződött meg ez a fajta nyilvánosság, mely szerint a múzeumok nem csupán bizonyos kivételezett helyzetben lévő társadalmi csoportok számára elérhető intézmények, hanem valóban az egész társadalom számára – annak perifériájára szorult egyéneivel együtt – a megosztás, a tudásátadás helyei lennének. Bár rengeteg figyelemreméltó példa van ennek megvalósulására, a kérdés továbbra is nyitott és megkerülhetetlen: Kivel osztjuk meg a múzeumot?

A kétezres évek eleje óta kiemelten fontossá vált, hogy mindezt milyen módon és milyen eszközökkel tesszük. Az intézmények saját tevékenységüket folyamatosan vizsgálva, önkritikát gyakorolva teszik fel a kérdést: Hogyan és milyen eszközökkel segítik a nézőt a megosztott műalkotás, tudás vagy élmény értelmezésében? Hogyan segítik a látogatót, hogy amit lát, azt ne csupán érzékelje, de értelmezze is?

E felvetésből kiindulva a kiállítás fókuszában a megosztás és az értelmezés, a mű és annak befogadási eszközei állnak. A tárlaton szereplő művek különböző megközelítésben mutatják be a témát, így Daniel Spoerri és Eperjesi Ágnes munkájában az étel és a hozzá kapcsolódó tevékenységek (előkészítés, elfogyasztás, közös étkezés) mint társasági esemény jelenik meg; Yoko Ono sakktablójánál a játék, Bódy Gábor videó-munkájánál a kommunikáció, az információátadás különös esete: egy nem nyelvi eszközökkel történő megosztás látható.

Mindezek mellett a tárlaton a megosztás a múzeumok nyilvánossága és társadalmi felelősségvállalása kapcsán is megjelenik. Bár ma már a legtöbb intézmény akadálymentesített, sokszor nincsenek felkészülve a múzeumok (és dolgozóik) a fizikai vagy értelmi hátrányossággal élő emberek hagyományostól elértő befogadási folyamatára. Ha követi a kiállítás speciális útvonalát, megismerheti a bemutatott alternatív megoldások segítségével a látogatók különböző nézőpontjait és igényeit!

A kiállítást múzeumpedagógusok állították össze, így hangsúlyos szerepet kap a tárlaton a múzeumpedagógia mint az egyik legjellemzőbb, legközvetlenebb eszköz az értelmezés segítésében és a komplex élmény átadásában. A több mint tíz éve működő múzeumpedagógiai módszertani központ szakmai anyagainak segítségével a kiállításban bemutatjuk, hogy az egyes művek miként szerepeltek a foglalkozásokban az elmúlt másfél évtized során, hogyan és hányféleképpen interpretálták azokat.

A kiállításban aktív szerepet kap a látogató is! A művészettörténetben számos olyan eset ismeretes, amikor a művészek egy-egy akcióban megpróbálták a hivatástól eltérő úton bejuttatni alkotásukat a múzeumokba. Most egy pályázat keretében bárki számára nyitva áll a lehetőség, hogy egy műve két héten keresztül szerepeljen a Ludwig Múzeumban „az én múzeumom” hívószóra épülő, sőt folyamatosan épülő látogatói tárlatán. Olyan munkákat várunk és mutatunk be, melyek a múzeum gyűjteményében található alkotásokhoz kapcsolódnak, azokból inspirálódnak. Ezzel nem csupán befogadóvá, de aktív résztvevővé, a kiállítás alakítójává is válik a látogató. ■

Mine, yours, ours – what do we share and with whom do we share it?
What do we mean by sharing today?

The word sharing, first of all, reminds us of posting comments – via various social media platforms, but we can also share time, our opinion, or food with others. Sharing is always based on the same act: someone who owns information, knowledge, or something else, makes it available to others: s/he shares what s/he has.

Since the founding of the Louvre in 1793 to the present-day museums, sharing and making things public has been a crucial issue. During the 20th century, the concept of openness that states that museums are not only available to certain social groups in a privileged position, but are places for sharing and mediating knowledge indeed to the whole society – including individuals living on the margins –, has been interrogated several times. Although there are many remarkable examples of this, the question remains open and inevitable: With whom do we share the museum?

Since the beginning of the 2000s, it has been extremely important in what way and by what means we do this sharing. While constantly examining their own activities and exercising self-criticism, institutions keep asking themselves: How and by what means do we help the viewer to understand the shared artwork, knowledge or experience? How do we help visitors to not only perceive what they see but also interpret it?

Starting from this proposition, the focus of the exhibition is on sharing and examining the artworks and the ways of their interpretations. The works at the exhibition present the theme from diverse approaches: in the work of Daniel Spoerri and Ágnes Eperjesi, food and related activities (preparation, consumption, a meal together) appear as a social event; game at Yoko Ono's chessboard, or communication in Gábor Bódy's video work are a special case of information transfer: sharing information by non-language tools.

In addition to this, sharing is a prominent feature of the exhibition in connection with the openness and social responsibility of museums. Although most institutions are accessible today, museums (and their staff) are often not prepared for the unusual perception process of people with physical or mental disabilities. Follow the special route of the exhibition and learn the different points of view and needs of the visitors with the help of the presented alternative solutions.

This exhibition has been created by museum educators, which is the reason why museum education gets a prominent role in the exhibition as one of the most characteristic, most direct means of assisting interpretation and passing on complex experience. With the help of the professional materials of the Museum Educational Methodology Centre, which has been in operation for more than ten years, the exhibition will explain how each artwork has been included in different sessions over the past one and a half decades and in how many ways they were interpreted by the participants.

Visitors also have an active role in the exhibition! There are a number of cases in the history of art when artists tried to introduce their works to museums in an unusual way. Now, anyone has the opportunity to apply for displaying his/her work for two weeks at the Ludwig Museum's visitors' exhibition, which is called to life by the buzzword "my museum" and will be constantly expanding. We expect to present works that are inspired by the artworks in the museum's collection. Thus our visitors become not only recipients but also active participants, the creators of the exhibition. ■

Fotó / Photo:
ROSTA József

Hemrik László

Élő művész alkotása soha nem kelt még el olyan magas áron, mint David Hockney egyik korai festménye a Christie's árverésén. (Érdekes ellátogatni az aukciós ház honlapjára, ahol egy lenyűgöző rövidfilmben életre is keltik *A medence két figurával* című képet.)

Talán már ez is elég indok lenne, hogy bemutassuk múzeumunk egyetlen Hockney-képét a *MEGOSZTÁS* című kiállításon. De ennél is nyomósabb indok, hogy valóban kiemelkedő alkotásról van szó, amely nemcsak az állandó kiállításunkon, hanem Párizsban, Londonban és Bécsben is bemutatkozott az elmúlt évtizedben, sőt szerepelt David Hockney retrospektív kiállításán a londoni Tate Galleryben, a párizsi Centre Pompidou-ban és a New York-i Metropolitan Múzeumban. Az *Ellenfény francia stílusban* jelentős szerepet kapott múzeumpedagógiai foglalkozásainkon, családi programjainkon, miként felkerült az egyik múzeumpedagógiai képeslapra is.

A jó művekhez hasonlóan ez a festmény is csak egy kis idő elteltével mutatkozik meg előttünk a maga teljes mélységében. Első látásra az *Ellenfény francia stílusban* mintha csak egy bájos, dekoratív kép lenne, ám alaposabb szemrevételezést követően egy kisebbfajta művészettörténeti utazásba csöppenünk általa. Egyszer csak ott találjuk magunkat az Alberti-féle reneszánsz perspektívában, belekeveredünk a barokk felfokozott, egyszerre virtuóz s egyszerre perfekten kiszámított esztétikájába és persze a francia impresszionizmus vibráló, lebegő közegébe – ezt szemelte ki Hockney, s finom ironiával mutató tapétává varázsolta –, de eljutunk vele egészen az ezerkilencszázhatvanas évek minimal artjáig. S mivel a Louvre egyik ablaka előtt állunk, köröttünk ott az egész egyetemes kultúrtörténet.

Ugye nem csoda, hogy szívesen mutatjuk be! ■

DAVID HOCKNEY:
ELLENFÉNY FRANCIA STÍLUSBAN
/ COUNTREJOUR IN THE FRENCH STYLE, 1974

The work of a living artist has never been sold at such a high price as one of David Hockney's early paintings at Christie's auction. (It is worth visiting the website of the auction house, where you will find *Pool with Two Figures* animated in an impressive short film.)

Perhaps this is enough reason to present the only Hockney image of our museum at the exhibition *SHARE*. But it is a much stronger motivation to have a truly outstanding work that was displayed not only in our permanent exhibition, but also in Paris, London and Vienna in the past decade, and even featured in David Hockney's retrospective exhibition at the Tate Gallery in London, the Centre Pompidou, Paris and the Metropolitan Museum in New York. *Contrejour in the French Style* has played an important role in our museum education activities, family programmes, and is reproduced on one of our museum pedagogical art postcards.

As in the case of good artworks, it takes us some time to recognize its full depth. At first glance, *Contrejour in the French Style* seems to be a charming, decorative picture, but at a closer look, we will find ourselves on a sort of art historical journey. All at once we get involved in Alberti's Renaissance perspective, and in the excessive aesthetics of the Baroque, virtuosic and well-developed at the same time, and of course in the vibrant, floating environment of French Impressionism – this is what Hockney underlined with delicate irony by transforming it into a flashy wallpaper –, but we can also experience the minimal art of the sixties. And as we stand in front of one of the Louvre's windows, we have the entire cultural history before our eyes.

No wonder we love showing it! ■

HETI ÉTREND

INTERJÚ EPERJESI ÁGNESSEL

WEEKLY MENU

AN INTERVIEW WITH ÁGNES EPERJESI

Sugár Zsófia

A múzeumpedagógusok által rendezett MEGOSZTÁS című tárlaton látható *Heti étrend* című munkája. Mesélne róla, hogyan készült a mű, mi volt a koncepció?

A rendszerváltás idején kezdtem szisztematikusan gyűjteni a kereskedelemben kapható termékek csomagolásán lévő képeket. Egyfajta vizuális értékmentés volt a cél, mert tudható volt, hogy az izgalmas, lokális képi megjelenést hamarosan felváltja majd a globális. Csak olyan képeket, piktogramokat gyűjtöttem, amelyek átlátszó zacskóra voltak nyomtatva, mert ennek köszönhetően fotónagyításokat tudtam készíteni róluk. Ez a technika negatív tónusállású, fordított színű képeket eredményezett, melynek eredményeként egy olyan vizuális nyelv jött létre, ami a nézőben az ismerősség érzetét kelti anélkül, hogy pontosan ráismerne a képek eredetére. A gyűjtemény fokozatosan bővült, és tematikus csomópontokat hozott létre önmagán belül. A *Heti étrend* című munkában a gyorsételek használati utasításait használtam fel. A képeken látható menü vizuálisan gazdag, miközben a gyorsételek tápértéke, élettani hatása nem nevezhető annak – ezért az ironikus szerepcseré az ismert heti receptajánló műfaja és a mű között.

2001-ben került a Ludwig Múzeumba az említett munka. Hogyan illeszkedik ez az alkotás az életművébe? Hol helyezné el a pályáján?

A munka az *Újrahasznosított képek* ciklushoz tartozik. A ciklus maga pedig annak a folyamatnak a része, melynek során a figyelmem a fotográfia médiumáról a társadalmi kérdésekre terelődött. Ezzel a technikával 1999–2004 között dolgoztam intenzíven, bár néha, ha indokoltnak tartom, újra előveszem. Legutóbb 2009-ben használtam fel a darabjait.

A születésnap kapcsán mesélne egy személyes történetet, amely a Ludwig Múzeumhoz kötődik?

Fennállásának 25. évében a múzeum villamosokon is hirdette az évfordulós kiállítást, többek közt az én sorozatommal. Nagy meglepetést okozott egy villamos oldalán a saját munkám reprodukciójával találkozni. A Jászai Mari téren, a 2-es villamos végállomásán történt mindez, ahol elindulása előtt még gyorsan az aláírással is elláttam a villamost. ■

Your work *Weekly Menu* will be displayed at the exhibition *SHARE*, organized by museum educators. Would you tell me about your concept and how the work was created?

I began to systematically collect the images on the packaging of commercially available products at the time of the regime change. My goal was a kind of visual value preservation, because it was expected that the exciting, local images would soon be replaced by the global ones. I only collected pictures and pictograms that were printed on transparent foil in order to be able to make photographic enlargements. This technique resulted in negative tone, reverse colour images, creating a visual language that the viewer is familiar with, without accurately recognizing the origin of the images. The collection had gradually expanded creating thematic nodes within itself. In *Weekly Menu*, I used the instructions for preparing quick meals. The menu on the pictures is visually rich, while the nutritional value and the physiological effect of fast food cannot be called so – therefore the ironic between the well-known genre of weekly recipe offerings and the work.

This piece became part of the Ludwig Museum's collection in 2001. How does it fit into your work? Where would you place it in the course of your career?

This work belongs to the *Recycled Images* cycle, while the cycle itself is part of a process in which my attention has shifted from the medium of photography to social issues. I used this technique intensively between 1999 and 2004, though sometimes I go back to it when I find it justified. Last time I used the pieces of the collection in 2009.

Could you tell us a personal story related to the Ludwig Museum on the occasion of its birthday?

On the occasion of its 25th anniversary, the museum also advertised the anniversary exhibition on trams, including my series. It was a big surprise to see a reproduction of my work on a tram. It happened at the Jászai Mari Square, at the terminal of tram 2, where I quickly signed the tram before it started to move. ■

EPERJESI ÁGNES:
Heti étrend / Weekly Menu, 1996
Fotó / Photo: ROSTA József

TESTRESZABÁS

KIÁLLÍTÁS A LÁTOGATÓK SZAVAZATAI ALAPJÁN

CUSTOMIZE

EXHIBITION BASED ON THE VOTES OF THE VISITORS

MÁRCIUS 19. – 31.
KURÁTOR / CURATOR: SZIPŐCS KRISZTINA ÉS A LÁTOGATÓK / AND THE VISITORS

A rádiók-tévék kínálatában valaha roppant népszerűek voltak a kívánságműsorok, bár legtöbbször előre borítékolható volt a választék – népszerű slágerek, érzelmes nóták, kabaréjele-
netek. Vajon mit tudhatunk meg a kortárs képzőművészet iránt érdeklődő közönségről akkor, ha ezúttal az ő kezükbe adjuk a döntést? A látogatók most egy internetes szavazás útján kiválaszthatják a nekik leginkább tetsző műveket a Ludwig Múzeum gyűjteményéből, és a szavazás eredménye alapján állítjuk ki azt a nagyjából húsz művet, amely utolsó, meglepetés kiállításunk anyagát adja.

A Ludwig 30 sorozat utolsó állomása, a TESTRESZABÁS érdekes kísérlet és felmérés is egyben, amelyben szeretnénk többet megtudni a közönségünkről: hogyan közelítik meg a művészetet, milyen szempontok szerint választanak művészt, műfajt, témát (esetleg méretet vagy technikát)? Mitől válik fontossá egy adott műtárgy egy laikus néző számára? Egy kedves – nem szakmabeli – ismerősöm például egy nagyméretű, nonfiguratív kép kedvéért járt a Ludwig Múzeumba: a képet nézve szinte meditatív állapotba került, feltöltődött, mondhatni, terápiás célokra használta azt. Mások igénylik a művekhez kapcsolódó információkat, fálják a referenciákat, a sztorikat, enélkül elveszettek érzik magukat és érthetetlennek a kortárs művészetet. Sokan a nagy nevek kedvéért jönnek, de van olyan is, aki a kuriózumokat kedveli – itt és most alkalmat adunk arra, hogy ki-k a muzeológus-kurátor bőrébe bújhasson, és a gyűjteményben böngészve megtalálja a számára legkedvesebb darabokat.

Mindig új szempontokkal gazdagította a muzeológiát, ha egy jól ismert anyagból egy képzőművész – esetleg egy film-rendező, zenész vagy akár egy másik nyelv, kultúra képviselője – válogatott friss szemmel, s ebben reménykedünk most is. A részvételen alapuló művészet és a nyitott múzeum jegyében mi ezúttal saját közönségünket kérjük fel, hogy aktívan fejezzék ki igényeiket, fejtssék ki saját szempontjaikat, elvárásaikat múzeumunkkal kapcsolatban.

Szavazataikat ezen a weboldalon várjuk:
ludwig30.ludwigmuseum.hu

Radio and television request shows were once very popular, although there often was a narrow choice – popular hits, sentimental songs, cabaret pieces. What would we learn about the audience of contemporary art if we let them decide this time? Visitors now have the opportunity to select the works they like the most in the collection of the Ludwig Museum by voting online, and based on the result, we will display approximately twenty works at our last – surprise – exhibition.

The last stage of the Ludwig 30 series, CUSTOMIZE is both an interesting experiment and survey, in which we want to know more about our audience: how they look on art, what aspects they consider when choosing an artist, genre, theme (perhaps size or technique)? What makes an artwork important to a layman? For example, a dear, non-professional, friend of mine went to the Ludwig Museum for a large, non-figurative painting: looking at the picture, she was almost in a meditative state; we might say she used art for therapeutic purposes. Others require information related to the artwork, are hungry for references and stories, because they feel lost in contemporary art without them. Many come for the big names, and some love rarities – here and now we give visitors the opportunity to climb into the museologist / curator's skin and browse through the collection to find their most favourite pieces.

Entrusting an artist – or a film director, musician or even someone from another culture – to select works from a well-known collection with a fresh eye has always enriched museology with new perspectives, and that's what we are doing. In the spirit of participatory art and the open museum, this time we invite our audience to actively express their needs, explain their points of view and expectations of our museum.

We expect your votes on this web site:
ludwig30.ludwigmuseum.hu

MIT TAKAR A KURÁTOR KIFEJEZÉS?

Egy kiállítás kurátora mind tudományos, mind gyakorlati feladatokat ellát. Korábban a kurátori munka művészettörténeti kutatások eredményeit közléte, kiállítás-szervezői és rendezői tevékenységet takart. A 1980-90-es évek óta kibővült egy új szemlélet-móddal, mely nem a műtárgyak felől közelít egy kérdéshez vagy jelenséghez, hanem az aktuális társadalmi és politikai diskurzusokra reagál, és a kortárs művészet eszközeivel segíteni kívánja a világban zajló események feltárását, megértését.

Szipőcs Krisztina
A Ludwig 30 ünnepi kiállításorozat utolsó tárlata a TESTRESZABÁS címet viseli és a látogatók igényei szerint alakul: az ő szavazataik alapján állítjuk össze az utolsó két hét kiállítását. Az együttműködésen alapuló művészeti gyakorlatot népszerűsítő nemzetközi CAPP-projekt egyik résztvevőjeként mit gondolsz, van létjogosultsága egy ilyen kísérletnek?

Természetesen. A kollaboratív alkotások kezdeti kísérletei zömmel intézményen kívül vagy kis intézmények közreműködésével, sokszor kritikai szemlélettel zajlottak. Nincs kellő rálátásom, és talán az időtávlat is kevés még ahhoz, hogy megállapíthassuk, sok más művészeti áramlathoz hasonlóan itt is végbemege-e egyfajta intézményesülés, beépül-e a kánonba, ugyanakkor ezek a kísérletek a társadalomelméleti diskurzus részévé is válnak. Izgalmas, hogy a társadalmi interakciókkal dolgozó művészet miként tud együttműködni a nagy intézményekkel. A rezdülésnyi, alig észrevehető változás is jó indikátora lehet az érzékenységeknek.

Milyen mértékben engedheti át „illetékességét” egy művészettörténész vagy egy művész egy „laikusnak”?

Saját tapasztalataim alapján én azt mondom, hogy itt egy játéktér létrehozásáról van szó, ami a művész kompetenciája. Ez nem jelent merev szabályokat, eleve eldöntött szerepeket, inkább a kísérlet körülményeit teremtjük meg, ahol aztán a szereplők működtethetik saját tudásukat, elképzeléseiket. Éppen ezért fontos a lehetséges szereplők és körülmények ismerete is. Ennek a – modernitás esztétikai kategóriái felől nézve kockázatos – művészeti tevékenységnek az a célja, hogy többet tudjunk meg a társadalom intézményeiről, a mikro-működésekről és talán a lehetőségeinkről.

Éreztél valaha késztetést arra, hogy beleszólj egy múzeum vagy egy kiállítóter szakmai programjába? Milyen formában tudnád ezt elképzelni?

Én azt látom érzékeny és pontos múzeumi gyakorlatnak, amely a művészek munkáira reagál. Tekinthejtük ezt a művész elsődlegességét hangsúlyozó, elavult szemléletnek, mindenestre ez egy bonyolult kérdés, hiszen az intézmények katalizátorszerepe és kontextualizáló ereje is nagyon fontos. Kockázatosnak tartom a szerepek felcserélését, azaz a művészet illusztratív használatát éppúgy, mint a művészek kurátori tevékenységét. Úgy érzem, 2000 körül több intézmény működött szentíven, releváns jelen idejű közös tudást generálva, mint ma.

Milyen műveket látnál szívesen a Ludwig Múzeum gyűjteményi kiállításán, és miért épp ezeket? Mit hiányolsz a gyűjteményből?

Elementárisan fontosnak tartom azokat a munkákat, amelyek segítenek tisztábban látni a jelen és a közelmúlt társadalmi változásait, és szempontokat adnak mostani, szinte abszurd viszonyainkhoz. A megmerevedő közösségi térben innovatív kapcsolatépítésre van szükség, ezért is erősödik fel az aktivista, szubverzív művészet jelentősége. Ezek a gyakorlatok a képzelőerőre, a lehetőségekre irányítják figyelmünket, amelynek nagyobb a szerepe a változásokban, mint hinnénk.

GYENIS TIBOR: Tyborman. Performansz, Moszkva tér (Gravitáció) projekt, 2003
Fotó / Photo: KERÉKES Zoltán

A NÉZŐ SZÍNRE LÉP

INTERJÚ GYENIS TIBORRAL

THE VIEWER COMES TO THE SCENE

AN INTERVIEW WITH TIBOR GYENIS

The last exhibition in the festive series Ludwig 30 will bear the title CUSTOMIZE and be tailored to the needs of the visitors: we compile the last two weeks' exhibition on the basis of their votes. As one of the participants in the international CAPP project that promoted collaborative artistic practice, do you consider such an experiment reasonable?

Certainly, I do. The first experimentations with collaborative work were mostly carried out outside institutions or with the help of small institutions, often with a critical approach. I have no notion, and maybe the time horizon is still limited to find out, whether these experiments are getting institutionalized or canonized, becoming part of the discourse in social theory at the same time, as is the case with many art movements. become part of the social theory discourse. It is exciting to see how art with social interactions can cooperate with large institutions. Even a barely noticeable change, like a vibration, is a good indicator of sensitivity.

To what extent should an art historian or an artist pass his/her competence to a "layman"?

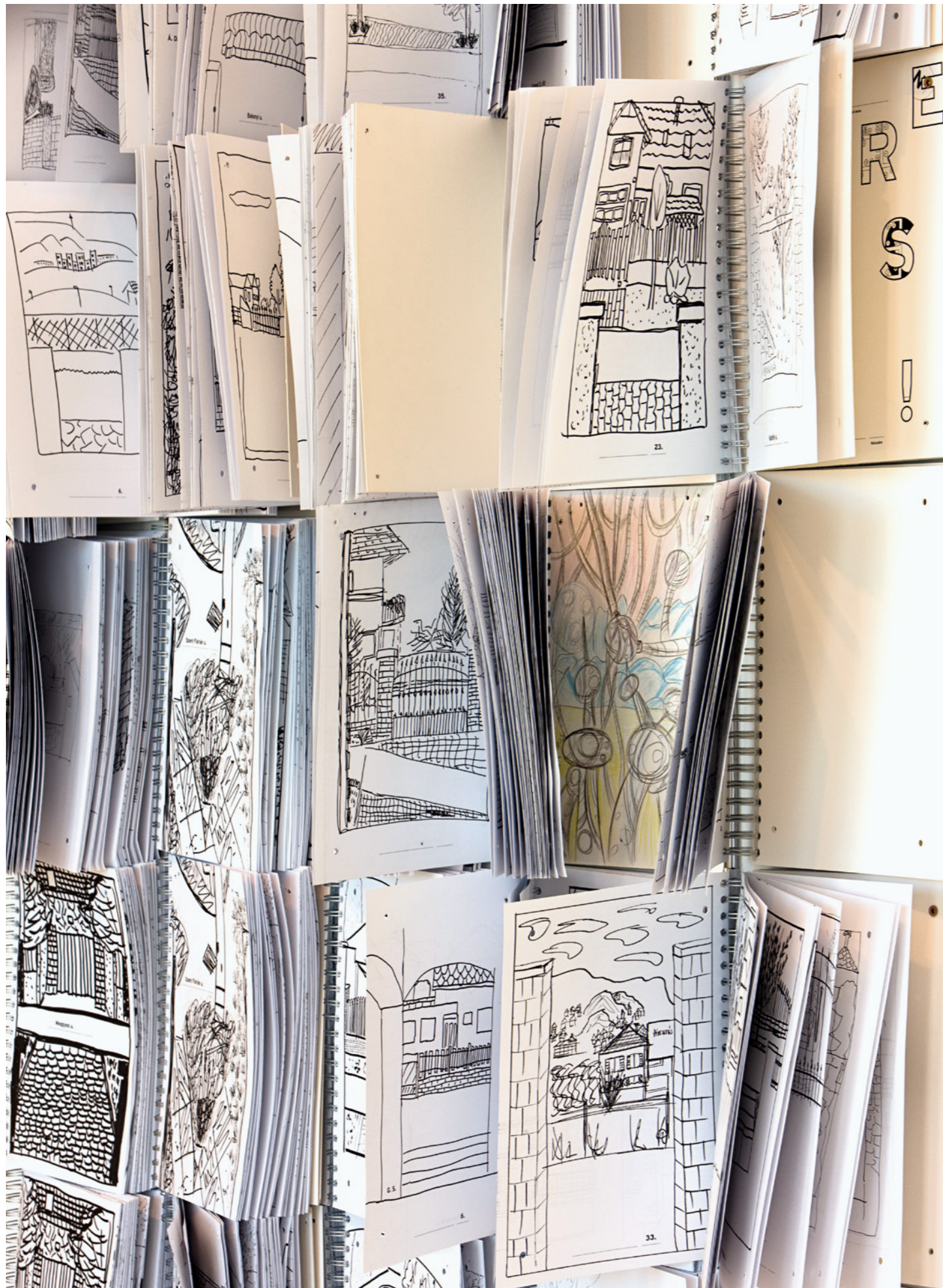
Based on my own experience, I'd say that it is about setting up a creative space, which belongs to the artist's scope of competence. This does not mean rigid rules, predetermined roles; we rather create the circumstances of the experiment, in which actors can then put their own knowledge and ideas into practice. That is why it is important to know the possible actors and circumstances. The aim of this artistic activity, which, seen from the aesthetic categories of modernity, is risky, is to learn more about the institutions of society, micro-operations and perhaps about our possibilities.

Have you ever felt an urge to intervene in the professional programme of a museum or exhibition space? In what form could you imagine this?

I think a sensitive and accurate museum practice should respond to the artists' works. You may consider this an outdated approach, which emphasizes the artist's primacy, but this is a complicated issue, as the catalytic role and the contextualizing potential of institutions are also very important. I consider it risky to exchange the roles, i.e. to use art for illustration purposes, or entrust artists with curatorial tasks. I think that around 2000, more institutions have been working sensitively, generating relevant present-day knowledge than today.

What works would you like to see at the Ludwig Museum's collection exhibition and why? What are you missing from the collection?

I consider those works really important that help us to see the social changes of the present and the recent past more clearly, and provide a perspective on our almost absurd social relationships. Increasingly rigid community space requires innovative relationship building, which is why the importance of activist and subversive art is increasing. These practices direct our attention to imagination and opportunities, which play a greater role in change than we would think.

**KATEŘINA ŠEDÁ:
TÜKÖRHEGY
/MIRROR HILL, 2010**

Szipócs Krisztina

Barátaim, ismerőseim időről időre megkérdezik: melyik a kedvenc művészed? A kérdés ahhoz hasonló, mint amikor megkérdezik a szakácstól: melyik a kedvenc étele? Esetleg a fizikustól: melyik a kedvenc képleted? Nem tudok egyértelmű választ adni, mint ahogy a legkedvesebb zenémet, filmemet, versemet is nehezen tudnám megnevezni. Ez mindig az adott helyzettől függ, és természetesen befolyásolja az is, hogy egy adott életkorban vagy létállapotban mennyit értünk meg egy adott műből, mely rétegeit tudjuk tudatosan vagy testi-lelki csatornáinkon keresztül befogadni, mire tudunk igazán ráhangolódni.

Kétségtelen, hogy ha kiállítást rendezek vagy nézek, ritkán hoznak lázba a nagyon naturalis, taktilis, burjánzó művek, szívesebben nyúlok a világos, letisztult formákhoz. Szeretem a fotó alapú műveket, a (neo)konceptuális művészetet és az installáció műfaját, valamint az idő alapú médiumokat is. De vajon érdemes-e ilyen alapon szűkíteni a kört, kizárni műveket és művészeket?

A szakember és a laikus számára is talán az a legszebb pillanat, amikor váratlanul, minden prekoncepció nélkül találkozik egy művel, amely heuréka-élményt kelt benne, váratlan felismerésekre vezet, addig ismeretlen kapukat nyit meg. De vannak olyan művek is, amelyek csak nehezen adják meg magukat: hosszas munka, elmélyülés, tanulmányozás után érti meg, fogja fel őket az ember – a teljes kép a mélyebb jelentésrétegek és utalások felfejtése után áll csak össze, s csak ezután következik be a megvilágosodás pillanata.

De mégis: mi az, amiért rajongani tudok, ami magával ragad és örömet okoz? Ilyenek többek között között *Pierre Huyghe*, *William Kentridge* vagy *Hito Steyerl* művei, amelyek mind új dimenziókat nyitottak számomra a kortárs művészet területén. Tőlük sajnos még semmi nincs a gyűjteményünkben. De legalább ennyire kedvelem a cseh *Kateřina Šedá* munkáit is, akivel néhány évvel ezelőtt együtt dolgoztunk *Tükörhegy* című projektjén.

A Šedá által kitalált szocio-társasjáték a Tükörhegyen élő emberek bevonására és aktív részvételére épített, célja pedig a közösségteremtés, a lakók megszervezése volt egy nyereményjáték segítségével. A múzeum gyűjteményében található műve e projekt dokumentumaiból, a kapcsolódó nyomtatványokból, levelekből, fotókból áll.

A művész kérésére a résztvevők saját kapujuk nyílásán keresztül rajzolták le a szemben lévő ház egy részletét. Az összegyűjtött rajzokból egy könyv készült, amelynek alapján egy egész napos vetélkedőn kellett a házakat azonosítani. A legtöbb házat felismerő szerencsés nyertes családjával együtt egy hetet töltött Floridában 2011 tavaszán. A máig emlékezetes akcióban közelebb kerültek egymáshoz a házuk magányában, kerítéseik mögött élő lakók, amelyet Kateřinának sikerült – ha csak rövid időre is – a művészet erejével lebontani.

My friends and acquaintances will ask me from time to time: who is your favourite artist? The question is like asking the cook: which is your favourite dish? Or the physicist: which is your favourite formula? I can't give a clear answer, as I could hardly name my favourite music, film, and poem. It always depends on the situation and, of course, it is influenced by the fact that at a given age or state of life what we have understood of an artwork, which layers we can consciously or through our physical and mental channels perceive, what we can really tune into.

Undoubtedly, if I organize or look at an exhibition, rarely do naturalistic, tactile, sprawling works touch me, I prefer clear, plain forms. I like photo-based works, (neo-)conceptual art and the genre of installation, as well as time-based media. But is it worth narrowing down the choice this way, excluding works and artists?

Perhaps the most beautiful moment for both a professional and a layman is to find an artwork unexpectedly, without any preconceptions, which has an eureka effect, leading to unexpected discoveries and opening unknown gates. But there are some works that are hard to unravel, which you can only understand by hard work, in-depth studying – the whole picture can be assembled after deciphering the deeper layers of meaning and references, and the moment of enlightenment only occurs then.

But still, what is it that I enthuse over, that grips me and brings me joy? This includes works by *Pierre Huyghe*, *William Kentridge* or *Hito Steyerl*, all of which have opened up new dimensions for me in contemporary art. Unfortunately, nothing is held from their works in our collection. But I also like the works of Czech *Kateřina Šeda*, with whom we worked on a project called *Mirror Mountain* a few years ago.

The societal game invented by Šedá was based on the involvement and active participation of the people living on Mirror Mountain, and the aim was to create a community and organize the inhabitants through a prize game. The work in the museum's collection consists of the documents of this project, related forms, letters, and photos.

At the request of the artist, the participants drew a detail of the opposite house through the opening of their gates. From the collected drawings, a book was made to identify the houses in an all-day competition. The lucky winner recognizing most houses spent a week in Florida with his family in the spring of 2011. In this memorable action, people living lonely in their house and behind their fences got closer to each other as Kateřina managed – if only briefly – to break down the walls of loneliness with the power of art.

Fotó / Photo: BUJNOVSZKY Tamás

MŰVEK VÁNDORÚTON TRAVELLING WORKS

Radikális nőművészeti pozíciók a vassüggöny mögött

A Ludwig Múzeum gyűjteményéből hét női alkotó csaknem huszonöt művel szerepel a drezdai Kunsthalle im Lipsiusbau időszaki kiállításán*. A 2018 decemberében nyílt *Medea felkelés. Radikális nőművészek a vassüggöny mögött* című tárlatra Drozdik Orshi, Kele Judit, Ladik Katalin, Ana Lupaş és Maurer Dóra munkái mellett a gyűjtemény legújabb szerzeményeit, Natalia LL *Consumer Art* sorozatát (1975), valamint Anna Daučíková portréit (*Cím nélkül, 1988*) is beválogatták.

A kiállítás címe a görög mitológiából vett Medea alakját használja a különböző nőművészeti pozíciók megtestesítésére, aki az öntudatos, szenvedélyes, provokatív, elkötelezett, kísérletező, energikus, harcias és határokat feszegető nő archetípusa. Ennek megfelelően a kiállítás súlypontját a kelet-német punk művészek képezik, Susanne Altmann kurátori válogatása emellett a keleti blokk országai közül Lengyelországra, Csehszlovákiára, Magyarországra és Romániára terjed ki. A Ludwig Múzeumban tett látogatása során nemcsak magyar művészekre volt kíváncsi, hanem a múzeum munkatársainak közreműködésével a gyűjtemény teljes kelet-európai korpuszát és könyvtárunk vonatkozó publikációit is áttekintette, emellett művészekkel találkozott és magángalériákba is ellátogatott. A tárlat műfaji tekintetben is sokszínű: a festmények és a fotográfia mellett a divat, a textil, a film is teret kap, a kísérőprogramban pedig többek között Ladik Katalin performansza szerepel. A kiállítás – a kurátor megfogalmazásával élve – a német múzeumok gyűjteményezési koncepciójának hiányosságaira, vakfoltjaira is rávilágít, amelyekből nemcsak a lengyel, cseh, szlovák, román és magyar művészek hiányoznak, hanem az NDK-s női alkotók is alulreprezentáltak.

A gyűjteményi műtárgykölcsönzés tekintetében a 2018-as év egyik legjelentősebb együttműködése volt ez: nemcsak a kölcsönzött művek nagy száma, hanem a kelet-közép-európai művészek nyugat-európai kiállításon való magas színvonalú reprezentálása okán is.

* *Medes Muckt Auf. Radikale Künstlerinnen hinter dem Eisernen Vorhang.* Staatliche Kunstsammlungen Dresden / Kunsthalle im Lipsiusbau; 2018. december 8. – 2019. március 31.

Radical Female Artists' Positions behind the Iron Curtain

Nearly twenty-five works by seven female artists from the Ludwig Museum's collection are featured on the temporary exhibition at the Kunsthalle im Lipsiusbau in Dresden*. The exhibition *The Medea Insurrection. Radical Women Artists Behind the Iron Curtain, opened in December 2018, displays the work of Orshi Drozdik, Judit Kele, Katalin Ladik, Ana Lupaş and Dóra Maurer, as well as the latest pieces of the collection: Natalia LL's Consumer Art series (1975) and Anna Daučíková's portraits (Untitled, 1988).*

The title of the exhibition refers to the figure of Medea, taken from Greek mythology, to embody various female positions, the archetype of a self-conscious, passionate, provocative, committed, experimenting, energetic, martial woman testing her limits. Accordingly, the focus of the exhibition is on East German punk artists, while the curatorial selection of Susanne Altmann also includes artists from the Eastern Bloc countries of Poland, Czechoslovakia, Hungary and Romania. During her visit to the Ludwig Museum, she was interested not only in Hungarian artists, but, in collaboration with the museum's staff, also reviewed the entire Eastern European material of the collection and relevant publications of our library, and met artists and visited private galleries. The exhibition is also diverse in genre, and in addition to paintings and photography, fashion, textiles, films are also included and Katalin Ladik's performance accompanies the exhibition. The exhibition, as formulated by the curator, highlights the shortcomings and blind spots of the collection concept of German museums, of which not only Polish, Czech, Slovakian, Romanian and Hungarian artists are missing, but also the East German female artists are underrepresented.

In terms of loan of artworks, this was one of the most significant collaborations of the year 2018: not only on account of the large number of borrowed works but also the high-quality representation of Eastern Central European artists at a Western European exhibition.

* *Medes Muckt Auf. Radikale Künstlerinnen hinter dem Eisernen Vorhang.* Staatliche Kunstsammlungen Dresden / Kunsthalle im Lipsiusbau; December 8, 2018 – March 31, 2019

Natalia LL: Részlet a *Consumer Art* sorozatból / Detail from the *Consumer Art* series, 1975
Fotó / Photo: Rosta József

A Guerrilla Girls és az „f” betűs szó

És hogy mi a helyzet a nyugati múzeumokkal a női művészek reprezentálása tekintetében, arra a New York-i feminista aktivista Guerrilla Girls már régóta keresi (provokálja) a választ. Legutóbbi felmérésükben a Ludwig Múzeum is részt vett. És nem is szerepelt rosszul!

A művészcsoporthoz tagjai gorillamaszkot viselnek, statementjük szerint tényekkel, humorral és botrányos képekkel harcolnak a művészetet, a politikát és tömegmédiát átható szexizmus, rasszizmus és korrupció ellen. A Ludwig Múzeum 2016 májusában kapott felkérést a Guerrilla Girls-től az *Is it even worse in Europe?* elnevezésű projektben való részvételle, melyben az európai múzeumok és kiállítóhelyek nemi, faji és földrajzi diverzitására voltak kíváncsiak. A 15 kérdésből álló, nagyrészt nyugati (amerikai) szemüvegen keresztül megfogalmazott felmérést 383 európai intézményvezetőnek küldték el, amelyre csak minden negyedik megkérdezettől érkezett válasz, az eredményeket pedig (a nem válaszolókat is) utazó kiállítás formájában először a londoni Whitechapel Galleryben prezentálták. A művészcsoporthoz által összeállított kérdőívben olyan általános és sokszor felületes kérdések szerepeltek, mint „Hány női alkotónak volt egyéni kiállítása az utóbbi 5 évben?”; „A gyűjteményben hány százalékban szerepelnek nőművészek?”; „Milyen arányban kapnak kiállítási lehetőséget a hagyományos nemi szerepeket megkérdőjelező művészek/projektek?”; „Hány afrikai, ázsiai és dél-amerikai művész szerepel a gyűjteményben?”. A beérkezett válaszokat és kommentárokat, az azokból generált kimutatásokat és statisztikákat a kiállítóterben nagy formátumban kivitelezve és a humort, az (ön)kritikát sem mellőzve jelenítették meg. A kérdőívet kitöltő európai múzeumok gyűjteményének átlagban 22%-a női alkotó, a Ludwig Múzeum itt a mezőny közepén helyezkedett el, az élen a lengyel múzeumok végeztek 28 %-kal. Jó helyen állunk ugyanakkor az egyéni és csoportos kiállításokon szereplő nőművészek tekintetében. A teljes projekt, valamint a 1985 és 2016 közötti akcióik dokumentációja dedikált portfólió formájában 25 000 dollárért vásárolható meg. A Ludwig Múzeummal való sikeres együttműködést pedig az alábbi üzenettel nyugtázták: „Szövetségesünként bízunk benne, hogy a jövőben is segítségünkre lesz az „f” betűs szó, a FEMINIZMUS újradefiniálásában.”** A Ludwig Múzeum megszokott éves kiállítási programja mellett ilyen és ehhez hasonló „láthatatlan” projektekben is részt vesz, amelyek az intézmény nemzetközi láthatóságán, elismertségén és szakmai rangján alapulnak.

** “You're already part of our conspiracy, so we're keeping our fingers crossed that you will continue helping us reinvent the 'f' word, FEMINISM, into the future.”

Guerrilla Girls and the word with “f”

And what about Western museums in terms of representing female artists is a question to which the New York-based feminist activist group Guerrilla Girls has long been looking for (provoking) the answer. The Ludwig Museum also participated in their latest survey. And not with bad result!

The members of the artist group wear a gorilla mask, and according to their statement, they fight against sexism, racism and corruption that pervade art, politics and mass media with facts, humour and subversive images. The Ludwig Museum received a request from Guerrilla Girls to participate in the project entitled *Is it even worse in Europe?*, which surveyed the gender, racial and geographical diversity of European museums and exhibition centres. The survey, which consisted of 15 questions, formulated mostly from a Western (American) perspective, has been sent to the directors of 383 European institutions, and only one in four interviewed replied, and the results (including non-respondents) were first presented at the Whitechapel Gallery in London. The questionnaire compiled by the artist group included general and often superficial questions such as “How many female artists had individual exhibitions in the last 5 years?”; “What percentage of the works in the collection are made by female artists?”; “What is the proportion of artists / projects that question traditional gender roles?”; “How many African, Asian and South American artists are in the collection?” The responses and comments received, the reports and statistics generated from them were presented in large format in the exhibition space, with humour and (self-)criticism. On average, 22% of the collection of the European museums that filled in the questionnaire is of women artists, the Ludwig Museum being in the middle of the field, with Polish museums leading the way with 28%. However, we were in a good position with regard to female artists at individual and group exhibitions. The documentation for the entire project and the group's activities between 1985 and 2016 can be purchased as a dedicated portfolio for \$ 25,000. Successful cooperation with the Ludwig Museum was confirmed with the following message: “You're already part of our conspiracy, so we're keeping our fingers crossed that you will continue helping us reinvent the 'f' word, FEMINISM, into the future.” In addition to the usual annual exhibition programme, the Ludwig Museum participates in such “invisible” projects, which are based on the institution's international visibility, recognition and professional standing.

Guerrilla Girls:
Európában még rosszabb a helyzet? / Is It Even Worse in Europe?, Whitechapel Gallery, London, 2016 – March 2017
©Guerrilla Girls

FELÜLÍRÁS

GRAFITTI – UTCA VS MŰTEREM

INSERT

GRAFFITI – STREET VS STUDIO

FEBRUÁR 5. – 17.

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

Kurátorfelhő
minden nap 16.00–18.00
Családi délelőttök
szombatonként 10.30–12.30

MŰZEUM- PEDAGÓGIA / ALKOTÓTÉR

Stencilizóna

Graffiti, blackbook, stencil – a street artot művelők kifejezési formái. A graffitisek blackbookja közösségi vázlatkönyvként jelenik meg, amelybe mindenki belerajzolhatja ötleteit, és mások számára is felhasználhatóvá teheti, sőt az alkotótér egyik falára a látogatók graffiti feliratokat, ábrákat készíthetnek. Az pedig, hogy az aktuális alkotó felülírja-e az előtte készített ábrákat, már a látogató döntése.

PAVILON

Művek a Velencei Biennáléről (1988–2017)

Pinczehelyi Sándor
és Samu Géza (1988)
Fehér László (1990)

Changing Grey
Fotó / Photo:
Erdély Jakab

PROGRAM

02. 05. 10.00–20.00: *Terepcseré – Pozícióváltás a múzeumban*
A közönséggel való kapcsolat frontvonalát hagyományosan a teremőrök alkotják a múzeumban. Közvetlen kommunikáció a kiállítóteremben, a műalkotások közelében – mindez roppant felelősség, fontos határvonal és meghatározó információs felület. A látogatók kiterjesztett kurátori jelenléttel találkozhatnak, amelynek egyik hangsúlyos gesztusaként a kiállítás nyitóján a múzeumi kurátorok töltik be a teremőrök szerepét.

18.00–20.00: *IamYank elektro-akusztikus koncert*

02. 07. 16.00: *Don't believe the Hype! Streetart az ellenkultúrától a mainstreamig (és vissza?)* dr. Puskás István (intézetvezető, Római Magyar Akadémia) előadása

02. 09. 16.00: *LUDWIG LOUNGE*

Street art, graffiti-Slammerek a házban
Kemény Zsófi, Simon Márton, Babiczky Tibor
Az előadókkal Valuska László (Könyvesblog) beszélget
Belépő / Ticket: 1600 HUF

02. 13. 18.00: *Kijárat az ajándékoltalon át* (színes, magyar feliratos amerikai-angol dokumentumfilm, r.: Banksy, 87 perc, 2010) / *Exit through the Gift Shop* (dir.: Banksy, US–UK documentary, 87 min, 2010) – Filmvetítés / Film screening
A filmről előadást tart: Balkányi Nóra újságíró, kommunikációs szakember

02. 14. 16.00: *Asztali beszélgetések: street art, graffiti, szakralitás. A kibékülés terei?*
Galambos Ádám teológus beszélgetése Dejcics Konráddal a Pannonhalmi Bencés Főapátság kulturális igazgatóval
Újévi koccintás a Pannonhalmi Apátság Pincészet boraival

02. 16. 18.00–19.00: *Changing Grey*
Zságer Balázs és Genser András elektronikus zenei live actje
Belépő / Ticket: 1600 HUF

ESZKÖZÖK

MÉDIAMŰVÉSZET AZ ELMŰLT 20 ÉVBŐL

TOOLS

MEDIA ART IN THE LAST 20 YEARS

FEBRUÁR 19. – MÁRCIUS 3.

MŰZEUM- PEDAGÓGIA / ALKOTÓTÉR

Állókép/fáziskép/mozgóképek

A médiaművészet új és legújabb technikai eszközeinek elődei egészen egyszerű elveken működő berendezések voltak. Az állóképekből mozgóképet csinálni pedig még mindig ugyanolyan élmény, mint a kamerák feltalálása előtt. Az érdeklődők készíthetnek taumatrópot, és kipróbálhatják a bonyolultabb zoetropot is, amelyben az álló fáziskép megmozdulását észlelhetik. A kiállítóterem falára pedig a térben lévő lámpával megvilágított emberi alakok körvonalát rajzolhatják fel ceruzával.

PROGRAM

02. 21. 16.00: *Speciális beállítások*
Filmvetítés és szakmai találkozó a médiaművészet gyűjtéséről és megőrzéséről

Megőrzés folyamatban – Filmvetítés
(dokumentumfilm, r.: Sopsits Árpád, 55 perc, 2018)
A Ludwig Múzeum saját gyártású filmje
(Forgatókönyv: Kónya Béla, Ludwig Múzeum)

Szakmai találkozó a médiaművészetéről: Peternák Miklós (MKE Intermédia Tanszék), Sugár János képzőművész, Nolasco-Rózsás Lívia (a ZKM médiakurátora), Kónya Béla (a Ludwig Múzeum Restaurátor Osztály vezetője)

EN programme

02. 27. 18.00: *Shirley: A valóság látomásai* (filmdráma, 92 perc, 2013) / *Shirley: Visions of Reality* (documentary, 92 min, 2013) – Filmvetítés / Film screening
Beszélgetés a film rendezőjével, Gustav Deutsch-csal és Hanna Schimekkel (látványterv) / A discussion with director Gustav Deutsch and Hanna Schimek (Art Direction)
Moderator: Forgács Péter médiaművész / media artist

03. 01. 17.00: *Inspiratív tér vagy használhatatlan udvar?*
Boros Géza (A Velencei Biennále iroda vezetője) előadása a Velencei Biennále magyar átriumának térhasználatáról

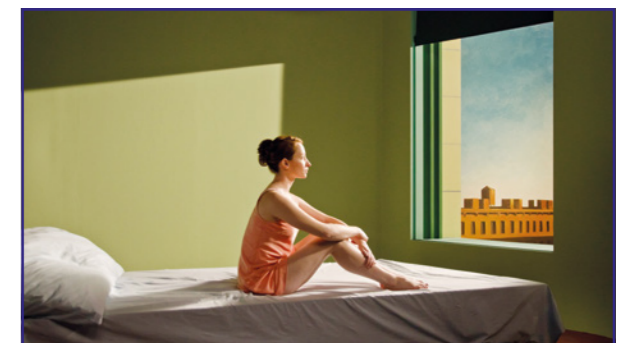
PAVILON

Művek a Velencei Biennáléről (1988–2017)

Jovánovics György (1995)
Bachman Gábor (1996)

Németh Ilona:
Többfunkciós nő / Polyfunctional Woman
(1996)
Fotó / Photo:
Talabér Géza

Shirley – A valóság látomásai / Shirley: Visions of Reality

MEGOSZTÁS

MÚZEUMPEDAGÓGIA A GYAKORLATBAN

SHARE

MUSEUM EDUCATION IN PRACTICE

MÁRCIUS 5. – 17.

MÚZEUM- PEDAGÓGIA / ALKOTÓTÉR

Műtárgy vs. látogató

Az információk befogadása, feldolgozása mindennapi folyamat. De hogyan működik ez egy műtárgy esetében? Ebben a folyamatban a kiindulási pont a múzeumban kiállított mű, a végpont pedig a befogadó, vagyis a kiállításlátogató. A befogadás köztes állomásai, a folyamat elemei felcserélhetők. Az általunk feltételezett befogadási folyamat piktoqramokkal kerül az alkotótér falára, és várjuk a látogatók véleményét arról, hogyan állítanák fel a sorrendet. A kiállítótér kijelölt részébe az alkotótérben talált anyagokból önállóan készített művek is elhelyezhetők.

PROGRAM

03. 05. 18.00: Összjáték

Megosztás – kiállítás megnyitó: meglepetés performansz, játékok, a művek közös újraalkotása. A tárlatot bemutatja: Hemrik László (Kortárs Művészeti Múzeumpedagógiai Módszertani Központ)

03. 09. 17.00: Mit jelent ma a közösségi alkotás?

Van-e potenciál a közösségi művészetben?

Vitáris Iván (Ivan and the Parazol) exkluzív tárlatvezetése

03. 12. 9.30–16.30: Megosztás / enyém, tiéd, miénk

Elképzelések a 21. századi múzeumpedagógiáról pedagógusoknak, művészeti neveléssel foglalkozóknak és az érdeklődőknek (konferencia)

PAVILON

Művek a Velencei Biennáléről (1988–2017)

Lakner Antal (2001)

Andreas Fogarasi (2007)

Vitáris Iván
Fotó / Photo:
Éder Krisztián

03. 13. 18.00–21.00: Arcélek, útszélek / Faces Places

– Filmvetítés (r.: Agnes Varda, JR, 90p.)

Beszélgetés: Horváth Beáta (ELTE BTK Filmtudományi Tanszék)

Moderátor: Hemrik László

Forgalmazó: Magyarhangya

02. 06., 10., 13., 16., 17. 16.00: Tárlatvezetések

Kiállítótermi séták – 5 séta és 5 nézőpont

KURÁTORFELHŐ – TUDÁSTRANSZFER

Mindennapos tapasztalat, hogy a látogató gyakran magányosnak érzi magát a múzeumban. Üres szavak, megannyi kérdés visszhangzik a kiállítótér csendjében. Miért ne lehetne összekapcsolni a kiállított műveket az intézményben helyben meglévő kompetenciával, a kurátorok „felhőjével”?

Új kommunikációs-educációs szolgáltatásunk, a *Kurátorfelhő* a *Ludwig 30. Mindig kortárs* című kiállításon debütál. Az elnevezés korunk egyik leginnovatívabb oktatáskutatója, Sugatra Mitra minimális oktatói beavatkozásán (MIE) alapuló koncepciójára utal. Az érdeklődés és a figyelem fókuszálásával önszerveződő megismerő-tanulási környezetet (egyfajta „felhőt”) teremtve hatékonyabb ismeret- és művészetközvetítés jöhet létre.

A Ludwig Múzeum szakmai stábjá, a kiállításokat kitaláló kurátorok kiterjesztett és közvetlen jelenléttel állnak a látogatók rendelkezésére. A jelenlét első lépcsőjeként (*Terepcsere*) az intézmény kuratori stábjá a teremőröket helyettesíti a kiállítótérben, majd a kiállítás ideje alatt meghatározott napi időpontban személyes konzultációs lehetőséget (*Kurátorfelhő*) biztosít az érdeklődők számára: kontaktózná a múzeumban, művészetről négy szemközt! Minden, amit tudni szeretnél volna a kiállításról, a művekről, de nem volt alkalmad megkérdezni! Az információs szolgáltatást – a tapasztalatok fényében – szeretnénk fenntartani és állandósítani a múzeumban.

TESTRESZABÁS

KIÁLLÍTÁS A LÁTOGATÓK SZAVAZATAI ALAPJÁN

CUSTOMIZE

EXHIBITION BASED ON THE VOTES OF THE VISITORS

MÁRCIUS 19. – 31.

MÚZEUM- PEDAGÓGIA / ALKOTÓTÉR

Rendezőelvek

A kiállítások rendezése döntésekkel és kiválasztással kezdődik. Ebben a különleges kiállításban ezt a folyamatot a látogatókra bízuk. A kiválasztott művek rendezése többféle elv mentén is megvalósítható: most arra teszünk kísérletet, hogy a különféle módszereket sorra vegyük. Az alkotótérben egy kicsi, méretarányos kiállítótér-makettet is elhelyezünk, ebbe behelyezhetőek és variálhatóak a térben megjelenő valós műtárgyak fotói. Alkotásként pedig azonos méretű, azonos képi elemeket felhasználó kompozíciók készíthetők, amelyek egymás mellé rendezve további kérdéseket vetnek fel a rendezés és az üzenetközvetítés kérdéseiről.

PROGRAM

03. 21. 18.00: A Ludwig Múzeum alapításának évfordulója – születésnap ünnepség / The 30th anniversary of the foundation of the Ludwig Museum – Birthday Party
helyszín: Múpa Üvegterem / Venue: Múpa Glass Hall

03. 26. 18.30–22.00: 5 éves az Art & Wine Lover's Club

Tárlatvezetés és borkóstoló a Vylyan pincészettel
Belépő / Ticket: 4900 HUF

03. 29. 18.00: Mennyit ér a művészet? – Filmvetítés

Waste Land (brazil-brit dokumentumfilm,

r.: Lucy Walker, 100 p., 2010, magyar felirattal)

A filmvetítést követően beszélgetés Martos Gábor művészeti íróval

PAVILON

Művek a Velencei Biennáléről (1988–2017)

Várnai Gyula (2017)

Hajas Tibor (2017)

Beck Zoli
Fotó / Photo:
Sinco Zoltán

03. 30. 16.00: *Miből lesz a kiállítás?* – Workshop a kuratori munka iránt érdeklődőknek az Alkotótérben. A workshopot vezeti: Készman József (Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum Gyűjteményi, Kiállítási és Tudományos Főosztály vezetője)

03. 30. 16.00–17.30: LUDWIG LOUNGE akusztik: Beck Zoltán (30Y) rendhagyó tárlatvezetése a *Testreszabás* című kiállításban. Az előadóval Valuska László (Könyvesblog) beszélget

ALKOTÓTÉR

Vajon szabad-e ragasztani, vágni, rajzolni vagy festeni egy kiállítótérben? Még szép!

Az Alkotótér beköltözik az első emeleti kiállítótérbe, és nyolc héten keresztül várja a látogatókat kortól, rajztudástól vagy előzetes művészeti ismeretektől függetlenül. Az Alkotótérben bárki szabadon megalkothatja az aktuális kiállítások témáira, kérdéseire adott tárgyi reflexióit. Ti hozzátok a kreativitást, mi adjuk az alapanyagot!

Az egyedi, hazavihető munkák mellett pedig egész falakat betérítő, közösségi alkotások létrehozásába is be lehet csatlakozni! Nem számít, hogy családdal vagy egyedül, több órán keresztül bolyongva a múzeumban, vagy csak húsz percre beugorva a térben, biztosan találsz számadra izgalmas dolgot!

CREATIVE SPACE

Is it allowed to glue, cut, draw or paint in an exhibition space? Of course, it is!

The Creative Space moves into the first floor exhibition space and awaits visitors for eight weeks, regardless of age, drawing skills or prior art knowledge. In the Creative Space, anyone can freely create his/her reflections on the themes and issues of the current exhibitions. You bring creativity, we give you the material!

In addition to the works that can be taken home, you can join the creation of community works covering entire walls! No matter whether you are with your family or alone, wandering for hours in the museum, or just dropping in for twenty minutes, you will find exciting things in the space!

NE AGGÓDJ, A KÖNYVTÁR SZOMBATON IS NYITVA! DON'T WORRY, THE LIBRARY IS OPEN ON SATURDAY!

Fotó / Photo: VÉGEL Dániel

Üveges Krisztina

A Ludwig Múzeum könyvtára – Magyarország első, kizárólag kortárs képzőművészeti kiadványgyűjteménye kortárs képzőművészeti kiadványgyűjteménye – a 20. század második felétől napjainkig gyűjt művészethez kapcsolódó kiadványokat. A könyvtár nyilvános, azaz mindenkit szívesen lát! A múzeumlátogatók a nyitva tartó kiállításokhoz kapcsolódó katalógusokat, művészmonográfiákat böngészhetnek, az egyetemisták és kutatók művészetelméleti szövegeket, sőt kellemes munkahelyet találnak a könyvtárteremben.

A 20 ezer tételes könyvgyűjteményben megtalálhatók a hatvanas-hetvenes évek ma már ritkaságszámba menő katalógusai, olyan kiállításoké, melyek évekre meghatározták a kortárs művészet fő vonalait. A kiadványcsere-programnak köszönhetően pedig többek között a New York-i MoMA, a londoni Tate, a bécsi Ludwig Múzeum, de német, finn, svéd, japán vagy francia múzeumok kiadványai is fellelhetők. A nemzetközi kortárs művészeti anyagon belül – a múzeum küldetéséhez híven – a kelet-közép-európai fókuszú gyűjtemény a leggazdagabb. Sőt, a teljes könyvvállomány digitálisan kereshető a múzeum weboldaláról.

Külön szekciót alkotnak a biennálék katalógusai. Velence, Isztambul, Berlin, a documenta vagy a Manifesta mega-kiállításai komplex képet adnak a kortárs nemzetközi képzőművészet fő trendjeiről, kimagasló teljesítményeiről. A könyvtár a kilencvenes évek óta gyűjti ezeket a kiadványokat, egyik nagy büszkesége az 1996-os São Pauló-i Biennálé katalógusa, mert ebben az évben a múzeum alapító igazgatója, Néray Katalin volt a kelet-közép európai művészet kurátora.

Az aktuális képzőművészeti vagy műtárgypiaci információk és események között az eligazodást magyar, angol és német nyelvű folyóiratok segítik, köztük olyan meghatározó szaklapok, mint az *Afterall* vagy a *Third Text*, melyek Magyarországon csak nálunk olvashatók. A kínálatban elsősorban az aktuális kiállításokat széles körűen, nemzetközi merítéssel bemutató hazai és külföldi folyóiratok találhatóak, de a szűkebb szakmai közönséget célzó elméleti lapokra is előfizetünk.

Egyszóval a teljes múzeumélményhez a könyvtárlátogatás is hozzá tartozik! ■

The Ludwig Museum's library – the first and largest collection of Hungarian and international publications on contemporary art in Hungary – collects art-related publications from the second half of the 20th century to the present. This is a public library, so we are happy to see everyone! Visitors to the Museum can browse catalogues and art monographs related to our exhibitions while students and researchers can read books on art theory and will find a pleasant working place in the library.

Our 20 000-item book collection includes rare catalogues from the sixties and seventies of exhibitions that have defined the main trends of contemporary art for years. Thanks to the publication exchange programme, we have an array of materials from the New York MoMA, Tate of London, the Ludwig Museum in Vienna, but publications of German, Finnish, Swedish, Japanese and French museums are also available. Within international contemporary art – in line with the museum's mission –, our collection focuses on Central and Eastern European art. Note that the entire book stock of the library can be digitally searched on the museum's website.

Biennial catalogues make up another big section. The large exhibitions of Venice, Istanbul, Berlin, documenta or Manifesta give a complex picture of the main trends in contemporary international art and outstanding achievements. Our library has been collecting these catalogues since the nineties. We are proud of the catalogue of the 1996 São Paulo Biennial, because this year the founding director of the museum, Katalin Néray, was the curator of East Central European art.

For those who are interested in the latest information on current artworks or art market events, we recommend our Hungarian, English and German journals, including periodicals such as *Afterall* or *Third Text*, which you can only find in our library in Hungary. We primarily collect Hungarian and foreign periodicals presenting a wide range of current Hungarian and international exhibitions, but we also subscribe to theoretical journals aimed at the professionals.

So it is worth visiting our library to make your museum experience complete! ■

Erwin Wurm: Egyperces munkák. A szobrászat mint program / One-Minute Works. Sculpture as a Programme, 2018
Fotó / Photo: Végel Dániel

Rothman Gabriella

Milyen kreatív, a befogadást újszerű módon segítő program-típusok a legelterjedtebbek világszerte?

A világ fontos kortárs művészeti múzeumai kivétel nélkül összekapcsolják különböző kiállításait a társművészetekkel: a programok között megjelenik a kortárs tánc, a film, a zene, az irodalom, sőt az improvizációs színházi műfaj is. Emellett ezek az intézmények klubrendszert működtetnek, ahol tárlatvezetéssel egybekötött koktélparkon, zártkörű szakmai találkozókra vehetnek részt a múzeumok támogatói. A Ludwigban sincs ez másként.

Milyen társművészeti és egyéb eseményekkel találkozhat a látogató a Ludwig Múzeumban?

2018-ban indult LUDWIG LOUNGE programsorozatunk a *Kortárs művészetről könnyedén* mottóval. Úgy gondoltuk, a szakmai programokon túl megpróbáljuk a művészekkel beszélgetve bemutatni és a társművészetekhez kapcsolva más „szemüvegen” keresztül láttatni a kiállításokat. A *Könyves Magazin* ebben partnerünk volt: írók, költők írtak és beszéltek a műveinkről, tartottak exkluzív, szubjektív tárlatvezetések. Olyan szerzőket kértünk fel, akiknek van kapcsolatuk a vizuális művészettel, vagy egyéb módon köthetők egy adott kiállítás témájához. Nádasy Ádám a *Nyelvrokonok* című észt-magyar kortárs kiállításban például a nyelvészeti megközelítésben is tudta tárgyalni a kiállított műveket. A kortárs művészetéről írni, beszélni nem egyszerű, ezen a programon mégis sikerült egy új közönséget megszólítani. A meghívottak is kihívásként élték meg a feladatot, ezért szeretnék a sorozatot 2019-ben is folytatni.

2013 óta fut egy exkluzív programunk, mely egyszerre kedvez a kortárs művészetek és a borok szerelmeseinek. Az *Art & Wine Lover's Club* a modern borkultúrát, a gasztronómiát hozza be a múzeumba, ahol a borászok maguk mutatják be a boraikat.

Mi a legnagyobb kihívás egy ilyen program szervezése során?

Sosem egyszerű feladat a kortárs művészetet megmutatni, kommunikálni, vonzóvá tenni. Kiállításainkat eleve azok látogatják, akik kíváncsiak, szeretnek kérdéseket feltenni és nyitottak a világra. A legnagyobb kihívás, hogy olyan embereket is behozzunk a múzeumba, akik még sohasem jártak itt. A borkultúrával egy olyan új közönséget tudunk bevonni, amely érzékeny a gasztronómiára, de még nem jutott el a múzeumba. A program óriási sikerélmény: azt bizonyítja, hogy igenis vonzóvá lehet tenni társművészetekkel a múzeumot, a borászatoknak pedig ezúton mondunk köszönetet, hogy nálunk mutatják be a boraikat, noha gyakran ők is a kóstoló során járnak először a múzeumban. ■

MI A PROGRAMOD? TÁRSMŰVÉSZETEK A MÚZEUMBAN INTERJÚ DEMÓK NÓRÁVAL, A MÚZEUM KULTURÁLIS PROGRAMSZERVEZŐJÉVEL

WHAT'S YOUR PROGRAMME? RELATED ARTS IN THE MUSEUM AN INTERVIEW WITH NÓRA DEMÓK, THE MUSEUM'S CULTURAL MANAGER

What are the most popular creative programmes that help understanding art in an innovative way?

Prestigious contemporary art museums from all over the world combine exhibitions with related art programmes, including contemporary dance, film, music, literature, and even improvisational theatre. Besides, these institutions operate a club system, in which museum supporters can take part in guided tours linked to a cocktail party and a private professional meet-up. The Ludwig Museum also follows this practice.

What kind of related art programmes and events does the Ludwig Museum offer?

We launched our LUDWIG LOUNGE programme series with the motto *on Contemporary Art with ease* in 2018. Our idea was to try to present the exhibitions from another point of view, by discussing it with the artists and connecting it with related arts in addition to the professional programmes. In cooperation with the *Könyves Magazin*, we asked writers and poets to write and talk about the artworks, holding exclusive, subjective guided tours. We invited authors who have a relationship with visual art or are otherwise involved in the theme of a particular exhibition. Apropos of the Estonian-Hungarian contemporary exhibition *Related by Sister Languages*, for example, linguist-poet Ádám Nádasy brought linguistic approach closer to visibility. Although it is not easy to write or talk about contemporary art, we have managed to address a new audience through this programme. Our guests considered the task a challenge, so we are happy to continue the series in 2019.

We have had an exclusive programme for the lovers of contemporary art and wine since 2013. The *Art & Wine Lover's Club* brings modern wine culture and gastronomy into the museum, where the winemakers show their wines.

What is the biggest challenge in organizing such a program?

It is not a simple task to present, communicate, or show contemporary art in an attractive way. Our exhibitions are mainly visited by those who are curious, like to ask questions and open to the world. The biggest challenge is to bring people to the museum who have never been there before. With wine culture, we can attract a new audience that is interested in gastronomy, but has not yet reached the museum. The programme is an enormous success: it proves that the museum can be made an attractive place with the help of related arts, and we are grateful to the wineries for presenting their wines at us, although often the tasting event is their first visit to the museum as well. ■

2019 ÉVI KIÁLLÍTÁSOK 2019 EXHIBITIONS

Westkunst – Ostkunst.

Válogatás a gyűjteményből

Az új állandó kiállítás arra tesz kísérletet, hogy a súlypontokat ne csak stílus szerinti vagy kronológiai rendezésben mutassa be, hanem a keleti és nyugati művészet művészeti-kulturális párhuzamait, a jellegzetességeket, azonosságokat, illetve különbözőségeket is vizsgálja. A nagyszabású válogatásban láthatóak lesznek a közönség által kedvelt és sokat keresett alkotások és a múzeum legújabb szerzeményei egyaránt.

IPARTERV 50+ kiállítás és konferencia

Február 1. – március 24.

Ötven éve nyílt meg a magyarországi művészeti színtér kánon-formáló eseménysorozata, az *IPARTERV I.* (1968) és *IPARTERV II.* (1969) kiállítás. A mindössze néhány napig látható csoportos tárlatok alapjaiban változtatták meg a magyar művészettörténetet és mindazt, amit a kortárs képzőművészetről gondolunk. Az évforduló kapcsán megrendezett csoportos kiállításon az egykori Ipartervek legújabb, illetve legutóbbi munkáit mutatjuk be.

Bauhaus 100 – Program a mának

Április 10. – augusztus 25.

Éppen száz esztendeje, 1919-ben nyílt meg a weimari Bauhaus Walter Gropius vezetésével. A modern művészet történetének legmeghatározóbb forrása és mérföldköve, képzőművészeti műhely és iskola. Eszméi és gyakorlata számos későbbi művészeti irányzatot és szemléletet inspirált, eredeti programja pedig ennél is többet kínált: az élet átfogó esztétikai reformját a hétköznapok világától a művészetekig. A válogatás egyfajta kísérlet a visszatekintésre, ennek az egyedülálló modernista utópiának az újraolvasására és kortárs nézőpontból történő felidézésére.

SIGNAL – Konceptuális és posztkonceptuális pozíciók a szlovák művészetben

Április 19. – június 23.

A *SIGNAL* című kiállítás a kortárs szlovák művészet egyik legmarkánsabb irányzatát mutatja be az utóbbi ötven év legjelentősebb, a nemzetközi szcéna élvonalába tartozó alkotók munkáinak keresztül. A kiállítás magvát a hatvanas-hetvenes évek alternatív szcénájának konceptuális alkotói pozíció képezik (Július Koller, Rudolf Sikora, Stano Filko, Peter Bartoš, Dezider Tóth) szoros összefüggésben a 90-es évek poszt-konceptuális törekvéseivel (Roman Ondák, Boris Ondreička, Denisa Lehoccka, Rónai Péter), valamint a legújabb tendenciák képviselőivel (Petra Feriancová, Jaro Varga, Aneta Mona Chisa & Lucia Tkáčová).

Westkunst – Ostkunst.

A Selection from the Collection

The new permanent exhibition attempts to present the emphatic points not only in chronological order or along stylistic features, but to examine the characteristics, consonances, differences as well as the artistic-cultural parallels between Western and Eastern art. Popular and favourite pieces will again be put on display together with the latest acquisitions of the museum in this large-scale selection.

IPARTERV 50+ Exhibition and Conference 1 February – 24 March

It was fifty years ago that the exhibitions *IPARTERV I* (1968) and *IPARTERV II* (1969), which led to a paradigm shift in the Hungarian art scene, were held. These group exhibitions that were on view only for a few days have fundamentally changed Hungarian art history and everything we think about contemporary art. On the occasion of the anniversary, the group exhibition will show the latest and most recent works of the former members of the group.

Bauhaus 100 – A Programme for the Present 10 April – 25 August

Just a hundred years ago, in 1919, Walter Gropius founded the Weimar Bauhaus, the most important source and milestone of contemporary art, an art workshop and school. Its theory and practice inspired a number of subsequent art movements and approaches, and its original program offered even more: the aesthetic reform of life from the everyday to. This selection is a kind of attempt to look back: rethink and recall this unique modernist utopia from a contemporary perspective.

SIGNAL – Conceptual and Post-Conceptual Positions in Slovak Art 19 April – 23 June

The exhibition *SIGNAL* will introduce one of the crucial tendencies present in contemporary Slovak art through the works of the most outstanding artists of the past fifty years. The exhibition will focus on the conceptual positions of the alternative unofficial art scene of the sixties and seventies (Július Koller, Rudolf Sikora, Stano Filko, Peter Bartoš, Dezider Tóth), closely related to the post-conceptual art of the nineties (Roman Ondák, Boris Ondreička, Denisa Lehoccka, Péter Rónai) as far as to the legal artistic platform after 1989 (Petra Feriancová, Jaro Varga, Aneta Mona Chisa & Lucia Tkáčová).

Leopold Bloom Képzőművészeti Díj jelöltjeinek és díjazottjainak kiállítása Június 18. – július 28.

A Leopold Bloom Képzőművészeti Díj célja, hogy támogassa a kortárs képzőművészetet, erősítse jelenlétüket a nemzetközi kortárs művészeti világban. A díj hazai alkotók és rangos külföldi kiállítóhelyek együttműködéséhez, művészek nemzetközi bemutatkozásához, karrierépítéséhez, a kortárs magyar szcéna nemzetközi művészeti életbe történő még intenzívebb bekapcsolódásához kíván hozzájárulni.

Király Tamás divattervező életmű-kiállítása

Július 12. – szeptember 15.

Egy olyan művész első, nagyszabású, retrospektív jellegű bemutatója Magyarországon, akinek tevékenysége ellenáll a hagyományos műfaji, illetve irányzatok szerinti besorolásnak. Király felfogásában az öltözködés határterület, a divat, a film, a színház, a performance és a képzőművészet közös találkozási pontja. Ruhái egyszerre jelmezek, mobil szobrok, futurisztikus transzformációk, egy a saját korát mindig megelőző művész jövőbe látó kreációi.

Bosch+Bosch és a vajdasági neoavantgárd mozgalom Szeptember 13. – november 17.

A Bosch+Bosch Csoportot 1969. augusztus 27-én alapította néhány szabadkai fiatal alkotó. A kollektíva időrendileg a második ilyen szerveződés volt az egykori Jugoszláviában. A csoport a nagyobb kulturális és művészeti központokon kívül, az országnak ama peremvidékén jött létre, amelyben kimutatható volt a két világháború közötti magyar aktivizmus hatása (Kassák Lajos, Barta Sándor). A csoport tagjainak nagy része magyar származású volt, de a délszláv anyanyelvű tagok is jól beszélték a magyar nyelvet (Slavko Matković, Ante Vukov).

Pattern and Decoration

Október 5. – 2020. január 5.

A *Mintázat és dekoráció* mozgalom az 1970-es években alakult ki az Egyesült Államokban. Követői radikálisan megkülönböztették magukat az uralkodó művészeti irányzatoktól, például a minimalista vagy a konceptuális művészettől. Nemcsak a hagyományos művészeti fogalmakat kérdőjelezték meg, hanem tágabb politikai, társadalmi kérdésekkel is foglalkoztak. A művek a képzelőerő és a színérzékiségét, valamint az élet feltétlen szeretetét ünneplik.

Esterházy Művészeti Díj díjátadó és kiállítás

December 13. – 2020. február 2.

A 2009-ben alapított Esterházy Művészeti Díj célja a fiatal, tehetséges magyar művészek felkarolása és a nemzetközi párbeszéd támogatása. Az egyenként 5000 euróval jutalmazott díjat kétfévente, minimum kettő és maximum három 45 év alatti magyar festőművésznek ítéli oda a független szakmai zsűri. A grémium által kiválasztott műalkotásokból rendezett kiállítás és díjátadó.

58. Velencei Képzőművészeti Biennále

Velence, Giardini, Magyar Pavilon

Waliczky Tamás: Képzelt kamerák

Május 11. – november 24.

Waliczky Tamás a Velencei Biennále magyar pavilonjába készül *Képzelt kamerák* című kiállítása a vizuális érzékelés tágas lehetőségeiről és annak megjelenítéséről szól. A cím elsősorban arra a 23 darab fantáziakamerára utal, melyeket Waliczky 2016 óta tervez. Digitális technikával tervezett, de analóg elven működő optikai szerkezetű különböző vizuális nyelven szimulálják és képezik le a világot. Fantáziakamerái a látás és az ábrázolás kulturális és technikai meghatározottságára, manipulálhatóságára hívják fel a figyelmet. Témaválasztása különösen aktuális napjainkban, amikor a képzés és kamerák soha nem látott mértékben váltak a mindennapjaink részévé, észrevétlenül behálózva az életünket. ■

Exhibition of the Leopold Bloom Art Award nominees and prize winners 18 June – 28 July

The Leopold Bloom Art Award is designed to support contemporary artists, enhance their presence in the international contemporary art world. The award intends to contribute to the cooperation of Hungarian artists and prestigious foreign exhibition spaces, to the international presentation and career building of artists, and to the more intensive involvement of contemporary Hungarian scenes in international art.

Fashion designer Tamás Király's oeuvre exhibition 12 July – 15 September

It is the first large-scale, retrospective presentation of an artist in Hungary whose activity resists classification by traditional genres and trends. In Király's perception, clothing is a common point of contact between the boundaries of fashion, film, theatre, performance, and art. His clothes are at once costumes, mobile sculptures, futuristic transformations, future-looking creations of an artist ahead of his own age.

Bosch+Bosch and the Voivodina Neo-Avantgarde Movement

13 September – 17 November

The Bosch+Bosch Group was founded on August 27, 1969 by young artists from Subotica. The collective was the second such group in the former Yugoslavia. The group was established outside the larger cultural and artistic centres, on the outskirts of the country that had been influenced by Hungarian activism between the two world wars (Lajos Kassák, Sándor Barta). Most of the members of the group were of Hungarian origin, but South Slavic members also spoke Hungarian language well (Slavko Matković, Ante Vukov).

Pattern and Decoration

5 October – 5 January 2020

The movement *Pattern and Decoration* was developed in the USA in the 1970s. Followers of the movement radically distinguished themselves from the predominant Minimal Art and Concept Art at that time. They questioned not only traditional notions of art, but also addressed broader political and social issues. Their works celebrate sensuality, fantasy and colour, as well as an immediate lust for life.

Esterházy Art Award Ceremony and Exhibition 13 December – 2 February 2020

The Esterházy Art Award, founded in 2009, is aimed at empowering young talented Hungarian artists and supporting international dialogue. The prize of € 5000 per person is awarded by an independent jury every two years, at least two and a maximum of three Hungarian painters under 45 years. An exhibition and awards ceremony organized from the selected artworks.

Hungarian Pavilion at the Biennale Arte 2019 – La Biennale di Venezia, Venice, Giardini

Tamás Waliczky: Imaginary Cameras 11 May – 24 November

Tamás Waliczky's proposed project for the Hungarian Pavilion at the Venice Biennale revolves around the wide array of possibilities of visual perception and the ways in which they can be captured and depicted. The title refers first and foremost to the 23 imaginary cameras Waliczky began designing in 2016. The optical devices Waliczky has envisioned, images of which were created using digital software, operate with analogue mechanisms and draw attention to the cultural and technical determinedness of visual perception and depiction. His choice of subject matter is particularly timely, as we have become enmeshed in the intricate web of cameras to an extent that we have not yet entirely grasped. ■

LUDWIG — KORTÁRS
MÚZEUM MŰVÉSZETI
MÚZEUM

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
1095 Budapest, Komor Marcell u. 1. (Műpa Budapest)
info@ludwigmuseum.hu / www.ludwigmuseum.hu
/ Tel: (+36 1) 555 3444

A LUDWIG MÚZEUM NYITVA TARTÁSA

Állandó kiállítás: kedd–vasárnap: 10.00 – 18.00 h
/ Időszak kiállítások: kedd–vasárnap: 10.00 – 20.00 h
Hétfőn a múzeum zárva tart.

A Ludwig Múzeum a Művészetek Palotája
programjaira érvényes belépőjeggyel
egy tetszőleges alkalommal – az előadás napjáig
– ingyenesen látogatható!

Olekszij Szaj *Penész* című installációja
a *Permanens forradalom* c. kiállításon /
Mildew, installation by Oleksiy Sai at the
exhibition *Permanent Revolution*, 2018
Fotó / Photo: GLÓDI Balázs

A kiadvány koncepciója
/ Publication concept:
Rothman Gabriella
A kiadványt szerkesztette
/ Publication edited by:
Fehér Zsuzsanna,
Rothman Gabriella
Szerzők / Authors:
Boros Géza, Fabényi Júlia,
Fehér Zsuzsanna, Hemrik László,
Készman József, Rothman Gabriella,
Sugár Zsófia, Szipócs Krisztina,
Üveges Krisztina
Olvasószerkesztő
/ Copy Editor: Ivacs Ágnes
Fordítás / Translation:
Ivacs Ágnes
Grafikai terv és nyomdai előkészítés
/ Graphic Design and Prepress:
Szmolka Zoltán
Felelős kiadó
/ Responsible Publisher:
Fabényi Júlia, a Ludwig Múzeum
– Kortárs Művészeti Múzeum
igazgatója

Készült 2019-ben, 6000 példányban /
Published in 6000 copies in 2019

Nyomda / Printing House:
Keskeny Nyomda

OPENING HOURS AT THE LUDWIG MUSEUM

Permanent exhibition: Tuesday–Sunday: 10 a.m. – 6 p.m.
/ Temporary exhibitions: Tuesday–Sunday: 10 a.m. – 8 p.m.
Closed on Mondays.

The exhibition can be visited free of charge with
valid tickets to the Palace of Arts.